

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň, 2016

Miroslav Chupáč

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

Studijní program: M6805 / Právo a právní věda

Studijní obor: 6805T003 / Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obnova řízení

Autor: Miroslav Chupáč

Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D., katedra trestního práva

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 27. března 2016

.....
Miroslav Chupáč

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D. za vstřícný přístup a cenné rady, které mi poskytl při vypracování této práce. Zároveň bych rád vyjádřil poděkování svým bližním, bez kterých by vznik této práce nebyl možný.

Obsah

1. Úvod	7
2. Postavení obnovy řízení mezi ostatními mimořádnými opravnými prostředky..	9
2.1 Obecně o mimořádných opravných prostředcích	9
2.2 Dovolání	10
2.3 Stížnost pro porušení zákona	12
2.4 Mimořádné kasační oprávnění nejvyššího státního zástupce	13
3. Principy opravného řízení	15
3.1 Základní orientace	15
3.2 Pojem a význam základních právních zásad v opravném řízení	16
3.3 Obecné zásady opravného řízení	17
3.3.1 Zásada řádného a zákonného procesu	17
3.3.2 Zásada presumpce nevinny	18
3.3.3 Zásada legality	18
3.3.4 Zásada oficiality	19
3.3.5 Zásada rychlého procesu	19
3.3.6 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností	20
3.3.7 Zásada vyhledávací	21
3.3.8 Zásada volného hodnocení důkazů	22
3.3.9 Zásada obžalovací	23
3.3.10 Zásada veřejnosti.....	23
3.3.11 Zásada ústnosti a bezprostřednosti.....	23
3.3.12 Zásada práva na obhajobu	24
3.4 Zvláštní principy opravného řízení	25
3.4.1 Zákaz reformationis in peius	25
3.4.2 Beneficium cohaesionis	26
3.4.3 Princip apelační	27
3.4.4 Princip kasační	28
3.4.5 Revizní princip	28
3.4.6 Princip vymezeného přezkoumání	28
3.4.7 Devolutivní účinek	29
3.4.8 Suspenzivní účinek	30

4. Obnova řízení	31
4.1 Účel a charakteristické rysy obnovy řízení.....	31
4.2 Vymezení rozhodnutí proti kterým je obnova řízení přípustná (předmět obnovy řízení).....	34
4.3 Důvody obnovy řízení	40
4.3.1 Nové skutečnosti a nové důkazy	40
4.3.2 Porušení povinností orgánu činným v trestním řízení jednáním zakládajícím trestný čin	45
4.3.3 Zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu .	46
4.4 Osoby oprávněné podat návrh na povolení obnovy řízení, obsahové náležitosti návrhu.....	47
4.5 Řízení o návrhu na povolení obnovy (iudicium rescindens)	50
4.5.1 Příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově a rozhodnutí ve věci	50
4.6 Řízení po povolení obnovy (iudicium rescissorium).....	56
4.6.1 Přípustnost důkazů	59
4.7 Připravované novelizace trestního řádu.....	61
5. Komparace se zahraniční právní úpravou	64
6. Úvahy de lege ferenda	67
Závěr.....	70
Cizojazyčné resumé.....	72
Zdroje	74
Seznam zkratk.....	77

1. Úvod

„Errare humanum est, sed perseverare diabolicum.“

(Mýlit se je lidské, ale přetrvávat v omylu d'ábelské.)

Lucius Annaeus Seneca

Tento nadčasový citát jednoho z největších římských filosofů je poměrně příhodný vzhledem k tématu práce, neboť dobře vystihuje situaci týkající se mimořádných opravných prostředků o 2000 let později. Lidé vždy činili chyby v rozhodování, lhostejno o jakém období dějin mluvíme. Avšak důležitější, než o chybě pouze vědět, je ji též napravit, je-li to v lidských silách.

Prvním z důvodů, proč jsem si vybral právě tento tradiční institut, je můj všeobecný zájem o trestní právo. Druhým podstatným důvodem je samotný fakt, že se jedná o mimořádný opravný prostředek. Zajímavým jej z mého pohledu činí právě to, že se nevyužívá tak často jako ostatní opravné prostředky a podmínky pro jeho uplatnění jsou velmi specifické. Jedná se o jeden z několika málo způsobů, jak změnit již pravomocné a tudíž závazné rozhodnutí.

Cílem této práce je pojednat o účinné právní úpravě a zachytit její podstatné rysy s využitím co největšího množství odborné literatury a judikatury zejména Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Z tohoto důvodu v práci není zařazena kapitola věnující se historickému vývoji obnovy řízení. Výše zmíněná rozhodnutí pro mě hrála zcela klíčovou roli, neboť pojednávají o určitých aspektech právní úpravy, která nemusí být vždy zcela jasná. Nelze rovněž pominout ani jejich praktický a argumentační význam.

V práci je v krátkosti pojednáno též o ostatních mimořádných opravných prostředcích (kapitola 2). To jí dle mého názoru přidává hodnotu, neboť i z vymezení ostatních mimořádných opravných prostředků plyne, kdy je možno aplikovat obnovu řízení. Vzhledem k tomu, že práce si klade za cíl pojednat o účinné právní úpravě, nespočívající pouze v hlavě XIX. trestního řádu, zahrnul

jsem do ní též základní zásady a zvláštní principy, na kterých stojí opravné řízení a kterým je věnována samostatná kapitola (kapitola 3.). Původní osnova tuto kapitolu neobsahuje, protože mým záměrem bylo zprvu zahrnout zásady pod kapitolu „Obnova řízení“. Přestože to nemusí být vždy na první pohled patrné, tyto zásady mají nezanedbatelný vliv na řádný průběh celého opravného řízení a pojednání o nich je poměrně obsáhlé. Právě to mě vedlo k jejich zařazení do samostatné kapitoly spolu s pojednáním o uplatnění každé z nich.

Na rozdíl od osnovy diplomové práce, kde byla kapitola „3. Vymezení rozhodnutí, u kterých je obnova řízení přípustná“ samostatná, je v konečné verzi tato kapitola ve stejném znění zařazena pod právní úpravu obnovy řízení (kapitola 4). Toto rozdělení mě z hlediska systematiky trestního řádu přijde více logické než původně navrhovaný obsah. Jedná se však toliko o formální úpravu. Kapitola pátá ve stručnosti shrnuje úvahy *de lege ferenda*. Právní úprava obnovy řízení není dokonalá a při studiu judikatury spolu s relevantními zdroji mne zaujalo několik ustanovení, která by stála za doplnění či přepracování. Poslední část práce pojednává o komparaci se zahraniční úpravou, přičemž jsem si vybral právní úpravu ve Slovenské republice. Je to stát, se kterým jsme dlouho sdíleli společný osud a který má tudíž právní úpravu do jisté míry podobnou jako my. V závěru pak shrnuji zjištěné poznatky.

Není-li v práci za označením ustanovení uveden název příslušného zákona, jedná se vždy o zák. č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

2. Postavení obnovy řízení mezi ostatními mimořádnými opravnými prostředky

2.1 Obecně o mimořádných opravných prostředcích

Právní úprava mimořádných opravných prostředků v trestním řízení je zakotvena v platném a účinném zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, který byl několikrát podstatně novelizován. Tento předpis obsahuje komplexní procesní úpravu trestního řízení, včetně mimořádných opravných prostředků. Zajímavé je, že samotný trestní řád s pojmem „mimořádný opravný prostředek“ nepracuje, čili jedná se o pojem toliko doktrinální.

Hlavní determinační znak mezi řádnými a mimořádnými opravnými prostředky spočívá v možnosti uplatnit mimořádné opravné prostředky po právní moci rozhodnutí proti němuž směřují a případně změnit jeho obsah. Lze je uplatnit za splnění zákonem stanovených podmínek. Jejich uplatnění představuje možný zásah do principu stability a nezměnitelnosti (nejen) soudních rozhodnutí a tudíž je zde prolamován princip právní jistoty. Nutné je ovšem zdůraznit, že princip nezměnitelnosti soudních rozhodnutí nepřevažuje nad principem spravedlnosti. Nastanou-li zákonem předvídané okolnosti a splňuje-li podání zákonem vymezené požadavky, je namístě, aby původní rozhodnutí bylo zrušeno, přestože již způsobilo zamýšlené následky a tudíž pro strany závazné.

Hovoříme-li o obnově řízení, zákonodárce chtěl, v souladu s mezinárodními právními předpisy, zejm. v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, umožnit osobám již vykonávajícím uložený trest docílit změny původního rozhodnutí vedou-li k tomu relevantní důvody.

Mezi mimořádné opravné prostředky patří dovolání, stížnost pro porušení zákona, obnova řízení a dalším prostředkem *sui generis* je mimořádné kasační oprávnění nejvyššího státního zástupce.

2.2 Dovolání

Dovolání je upraveno v hlavě XVII. trestního řádu, tj. ust. §265a – 265s. Jak již z číslování ustanovení příslušných paragrafů vyplývá, dovolání nebylo součástí tohoto procesního předpisu od počátku. Institut byl zaveden až novelou trestního řádu provedenou zák. č. 265/2001 Sb., účinnou od 1. ledna 2002 a má sloužit jako další procesní prostředek určený k nápravě právních vad a tím ke zvýšení právní jistoty, neboť možnost obrátit se na další, vyšší, instanci soudní soustavy může jen přispět k většímu naplňování právních zásad.

Tento prostředek směřuje k nápravě rozhodnutí vydaných pouze soudem (nikoli jinými orgány), jak ostatně vyplývá z dikce ust. §265a. Dovolání se k Nejvyššímu soudu, jako jedinému soudu oprávněnému o dovolání rozhodovat dle ust. §265c, lze jen za účelem nápravy právních vad a nikoliv skutkových zjištění, je-li naplněn některý z dovolacích důvodů dle ust. §265b. Pravomocnými rozhodnutími není myšlen pouze rozsudek, protože soud může rozhodnout např. i o postoupení věci jinému orgánu.

„Smyslem uplatnění dovolání je náprava právních vad, zároveň však cílem jeho uplatňování je u sjednocování praxe soudů. Předmětem dovolání je pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští (§265a, odst. 1), nelze tento opravný prostředek uplatnit tam, kde bylo pravomocně meritorně rozhodnuto jen soudem prvního stupně.“¹

Z hlediska časové působnosti trestního řádu nebylo možné využít institutu dovolání, jestliže rozhodnutí, se kterým dovolatel nesouhlasil, nabylo právní moci před účinností výše zmíněné novely č. 265/2001 Sb. K problematice časové působnosti se vyjadřoval Nejvyšší soud např. ve svém usnesení o odmítnutí dovolání, sp.zn. 7 Tdo 436/2002. Dovolání bylo v tomto případě odmítnuto, neboť: *„Pro posuzovaný případ z toho vyplývá, že pokud byl napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové vyhlášen a nabyl právní moci dne 14. 12. 2001, není přípustné podat proti němu dovolání jako mimořádný opravný prostředek zavedený s účinností od 1. 1. 2002.“²*

---

¹ CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509s. – str. 388

² 7 Tdo 436/2002

Pro přípustnost dovolání musí být kumulativně splněny následující podmínky:

- a) předmětem dovolání musí být rozhodnutí soudu ³,
- b) dovolání se týká rozhodnutí ve věci samé ⁴,
- c) v dané věci již rozhodoval odvolací soud ⁵,
- c) rozhodnutí odvolacího soudu nabylo právní moci⁶,
- d) zákon dovolání připouští ⁷,
- e) dovolání podá oprávněná osoba⁸,
- f) podání bylo učiněno včas, tj. v prekluzivní procesněprávní ⁹ lhůtě 2 měsíců od doručení rozhodnutí, vůči kterému dovolání směřuje, soudu, který rozhodnul v prvním stupni¹⁰,
- g) podání obsahuje požadované náležitosti. ^{11 12}

Nesplnění některé z výše uvedených podmínek bude v konečném důsledku znamenat odmítnutí na základě ust. §265i, či zamítnutí dle ust. §265j Nejvyšším soudem ČR.

---

³ k pojmu „soud“ viz. ust. §12, odst. 3 TŘ

⁴ věcí samou se v tomto případě rozumí taxativní výčet rozhodnutí dle ust. §265a, odst. 2 TŘ

⁵ tj. podmínka dle ust. §265a, odst. 1, to fakticky znamená, že jedna ze stran již využila možnosti odvolání, ať už v prospěch či neprospěch obviněného a o odvolání bylo jednáno, případně bylo odmítnuto pro formální nedostatky

⁶ k tomu srov. ust. §139

⁷ k taxativně vyjmenovaným dovolacím důvodům viz. ust. §265b TŘ, pakliže zde nejsou další překážky spočívající v ust. §265a odst. 3 a 4 ve spojení s ust. §265p, odst. 2 TŘ

⁸ Viz. ust. §265d – pakliže podání není učiněno odsouzeným prostřednictvím obhájce, neposuzuje se jako dovolání, ale Nejvyšší soud podání zašle buď příslušnému soudu jako návrh na povolení obnovy řízení, nebo ministru spravedlnosti jako podnět ke stížnosti pro porušení zákona. Oprávněnou osobou pro podání je též nejvyšší státní zástupce.

⁹ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013 – str. 3219

¹⁰ Viz. ust. §265e

¹¹ Viz. ust. §265f

¹² Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013 – str. 3142

2.3 Stížnost pro porušení zákona

Mezi dovoláním a stížností pro porušení zákona je několik podstatných rozdílů. Zaprvé, stížnost pro porušení zákona může, na rozdíl od dovolání, směřovat nejen proti pravomocnému rozhodnutí soudu, ale též proti pravomocnému rozhodnutí státního zástupce, jak vyplývá z příslušného ust. §266 trestního řádu. Druhý podstatný rozdíl spočívá v osobě oprávněné takový návrh podat. Podat návrh na řízení o stížnosti pro porušení zákona je oprávněn pouze ministr spravedlnosti, přičemž v návrhu musí uvést konkrétní výroky rozhodnutí, proti nimž byla stížnost podána spolu s konkrétními důvody, které ministra spravedlnosti k podání vedly. V řízení o stížnosti pro porušení zákona se po novele trestního řádu, účinné od 1. Ledna 2002, uplatní princip vymezeného přezkoumání, na rozdíl od revizního principu uplatňovaného před touto novelou.¹³

Jejím účelem je náprava právních vad pravomocných rozhodnutí, nebo náprava vadného procesního postupu v řízení. Výjimečně je možno tímto mimořádným opravným prostředkem řešit též skutkové nedostatky, ovšem pouze za předpokladu, jsou-li důsledkem vadného právního posouzení věci. Podání stížnosti pro porušení zákona sleduje též tzv. širší účel opravného řízení, to znamená řešení právních otázek obecnou formou tak, aby do budoucna byl stanovený určitý všeobecný postup ve věci, s čímž souvisí i sjednocování judikatury. Z tohoto důvodu se zde uplatní centralizovaný devolutivní účinek. O stížnosti pro porušení zákona (a dovolání) tak rozhoduje vždy pouze Nejvyšší soud.¹⁴

Stížnost pro porušení zákona sice může ministr spravedlnosti podat jak ve prospěch odsouzeného, tak i v jeho neprospěch, popřípadě současně ve prospěch i v neprospěch. Možnost zrušit konkrétní napadené rozhodnutí a zjednat tak jeho nápravu je však poté, co bylo zrušeno ustanovení § 272 TŘ (spolu s ust. §276 větou čtvrtou) nálezem Ústavního soudu¹⁵, omezena pouze na ty případy, kdy je stížnost pro porušení zákona podána výlučně ve prospěch obviněného. V ostatních případech rozhoduje Nejvyšší soud, shledá-li, že zákon byl porušen, pouze tzv. „akademickým výrokem“ podle § 268 odst. 2 TŘ. Zrušením příslušného

¹³ 8 Tz 46/2013-33

¹⁴ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 714-715

¹⁵ Pl. ÚS 15/01

ustanovení §272 tak nadále není možné podáním stížnosti pro porušení zákona v neprospěch odsouzeného nadále učinit rozhodnutí, které by pro odsouzeného bylo méně příznivé.¹⁶

2.4 Mimořádné kasační oprávnění nejvyššího státního zástupce

Nejvyšší státní zástupce může do tří měsíců od právní moci rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci.

Za tím účelem může státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství vyžadovat od nižších státních zastupitelství spisy, dokumenty, materiály a zprávy a provádět prověrky.

Zruší-li nejvyšší státní zástupce usnesení podle odstavce 1, pokračuje v řízení státní zástupce, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Přitom je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí nejvyšší státní zástupce, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení nejvyšší státní zástupce nařídil. (ust. §174a)

Mimořádné kasační oprávnění nejvyššího státního zástupce (dále též „oprávnění“) zařazují do své práce, přestože jeho charakter není zcela jednoznačně vymezen. Jak již vyplývá z názvu příslušného ustanovení §174a, institut nebyl součástí trestního řádu vždy, ale byl, stejně jako dovolání, vložen až velkou novelou trestního řádu provedenou zák. č. 265/2001 Sb. Touto novelou byla zároveň státním zástupcům uložena povinnost zasílat usnesení, na která dopadá právě ust. §174a, bezodkladně po nabytí právní moci Nejvyššímu státnímu zastupitelství dle ust. §173a.

Zajímavým tento institut činí právě první odstavec příslušného ustanovení. Tím, že nejvyšší státní zástupce je oprávněn zrušit některá nezákonná rozhodnutí nižších státních zástupců v přípravném řízení po nabytí právní moci, za současného vyslovení závazného právního názoru, se toto oprávnění svou charakteristikou podobá mimořádnému opravnému prostředku. Nelze ho ovšem zařadit mezi mimořádné opravné prostředky, neboť zde chybí podání vlastního

---

¹⁶ z odůvodnění 4 Tz 224/2003

opravného prostředku (obdoba dovolání, stížnosti pro porušení zákona apod.).¹⁷ To z něj činí reformativní rozhodnutí *sui generis*.

Co se týká vztahu mezi stížnostmi pro porušení zákona a tohoto oprávnění, dle názoru Nejvyššího soudu je ustanovení § 174a speciální ve vztahu k ustanovení § 266 odst. 1 a v případech, na které dopadá první z těchto ustanovení, nahrazuje druhé ustanovení, takže podání stížnosti pro porušení zákona je vyloučeno v případech, když je napadáno usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci.¹⁸ Zákon také přímo nevylučuje podání stížnosti pro porušení zákona proti usnesení nejvyššího státního zástupce (jako v případě rozhodnutí Nejvyššího soudu o stížnosti pro porušení zákona dle ust. § 266 odst. 1 nebo o dovolání dle § 265n). Nejvyšší soud ostatně již ve své rozhodovací praxi konstatoval, že jako možný prostředek k odstranění vad předpokládaných v ustanovení § 266 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k takovému rozhodnutí nejvyššího státního zástupce přichází v úvahu zejména tehdy, jestliže nebyla respektována zákonem stanovená lhůta pro toto rozhodnutí.¹⁹

Jinak je tomu u vztahu mezi oprávněním a dovoláním. Mimořádné kasační oprávnění NSZ se totiž vztahuje na usnesení státních zástupců vydaná v rámci přípravného řízení, tj. úseku trestního řízení od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání. Dovolání se naopak vztahuje na pravomocná rozhodnutí soudu dle dikce ust. §265a, tj. na rozhodnutí vypadá až po ukončení přípravného řízení. Z toho důvodu je možné říct, že se oba dva opravné prostředky doplňují.

---

¹⁷ 8 Tz 106/2011

¹⁸ 4 Tz 28/2010

¹⁹ 8 Tz 106/2011 ve spojení s 8 Tdo 97/2005

3. Principy opravného řízení

3.1 Základní orientace

Celý systém zásad a principů má své základy v ústavním pořádku ČR a v mezinárodních smlouvách, zejména v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále též „LZPS“). Ústavním pořádkem se rozumí, kromě výše zmíněných, ústavní zákony přijaté podle aktuálně účinné Ústavy, dále ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992. Přestože Ústava taxativně vymezuje zákony, které tvoří ústavní pořádek, Ústavní soud ve svém plenárním nálezu²⁰ vyslovil názor, že součástí ústavního pořádku jsou rovněž mezinárodní smlouvy o lidských právech (čl. 10a Ústavy), které byly řádně ratifikovány a vyhlášeny, tedy přijaty v souladu s čl. 10. Za tento svůj názor sklídl Ústavní soud nebyvalou kritiku, která vycházela z faktu, že se soud staví do role ústavodárce, když svým plenárním nálezem rozšiřuje čl. 112 o dokumenty, o nichž se ustanovení nezmiňuje.²¹

Na mezinárodní úrovni jsou zásady zakotveny v klíčových dokumentech pojednávajících o lidských právech, zejména pak v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod²² (někdy se jí též říká Evropská úmluva o lidských právech), konkrétně v její hlavě I. Na základě této úmluvy rozhoduje Evropský soud pro lidská práva, který vykládá a interpretuje rámec lidských práv a jehož názory přebírá i Ústavní soud ČR. Dalším důležitým mezinárodním dokumentem je Mezinárodní pakt o občanských a politických právech²³, přičemž zásady klíčové pro trestní řízení je možno najít zejména v čl. 14. Pro tuto práci jsou však důležité vnitrostátní normy. Z toho důvodu považuji výše zmíněnou základní orientaci v mezinárodních dokumentech o lidských právech ve vztahu k zásadám

---

²⁰ Nález č. 80/2002 Sb. ÚS, sv. 26 (č. 403/2002 Sb.)

²¹ Vladimír Sládeček, Vladimír Mikule, Jindřiška Syllová Ústava České republiky, 1. vydání. Praha: 2007, str. 84

²² Česká a Slovenská Federativní Republika signovala tuto Úmluvu 21. února 1991. Později byla vyhlášena jako sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

²³ Československá socialistická republika signovala pakt dne 7. října 1968. Později byl vyhlášen jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb.

trestního řízení za dostačující a mezinárodní dokumenty již nadále zmiňovány nebudou, přestože z nich zásady vnitrostátního práva vycházejí.

3.2 Pojem a význam základních právních zásad v opravném řízení

Zásady trestního řízení jsou určité ideje, na nichž jsou postaveny hmotněprávní a procesněprávní předpisy upravující celou oblast trestního práva. Jedná se o zásady, které se promítají do samotných ustanovení zákonů a jejichž postavení jim sám zákon přiznává. Nutno ovšem podotknout, že kromě jejich zakotvení v zákoně jsou některé zásady samy pramenem práva.

Tyto zásady se ve větší či menší míře uplatňují v závislosti na konkrétní fázi trestního řízení a v závislosti na konkrétním institutu. Celá řada zásad spolu úzce souvisí a v konečném důsledku tak vytvářejí jednotný celek, jehož cílem je dosažení účelu trestního řízení dle ust. §1 zák. 141/1961, o trestním řízení soudním. Kromě jejich normativního charakteru mají rovněž i charakter aplikační či slouží k interpretaci právních norem. V největší míře se projevují v hlavním líčení, které je vrcholem celého trestního procesu a tedy se v něm, jakožto v rozhodujícím stádiu, přísně dbá na jejich aplikaci.²⁴

Trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu a podle zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, obnovu řízení jakožto mimořádný opravný prostředek nevyjímaje.

V následujících několika podkapitolách stručně pojednám o základních a zvláštních zásadách ovlivňujících (nejen) opravné řízení. Pojednání o zásadách je koncipováno takovou formou, kdy je na prvním místě vysvětlen pojem a význam zásady v obecné rovině. Na to navazuje vysvětlení konkrétní aplikace dané zásady v procesu obnovy řízení.

---

²⁴ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 20

3.3 Obecné zásady opravného řízení

3.3.1 Zásada řádného a zákonného procesu

Zásada řádného a zákonného procesu je nejdůležitější zásada vztahující se na celé trestní řízení. Skutečnost, že se jedná o nejdůležitější zásadu, demonstruje jednak fakt, že je zakotvena v několika vnitrostátních a mezinárodních dokumentech a jednak fakt, že v českém trestním řádu je zařazena hned na první místo ve výčtu zásad v paragrafu druhém.

Ve vnitrostátním právu tuto zásadu zakotvuje i LZPS v čl. 8 odst. 2 a TŘ v ust. §2 odst. 1 v mírně odlišném znění: „Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon.“. Výrazem „nikdo“ je zde potřeba rozumět fyzickou, ale rovněž i právnickou osobu. Řádný a zákonný proces můžeme spatřovat konkrétně v zákonnosti obstarávání důkazních prostředků (nikdo nesmí být nucen k sebeobviňování při výpovědi, otázky při výpovědi musí být kladeny bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností) a stejně tak v konečném rozhodnutí soudu, které musí být rovněž učiněno v souladu se zákonem. Ze samotného textu ustanovení také plyne, že je vyloučeno bezdůvodné vedení trestního stíhání.²⁵

V duchu této zásady se vyjadřuje i Evropský soud pro lidská práva. Dle jeho rozhodnutí je úkolem soudu zkoumat, zda bylo posuzované řízení spravedlivé jako celek, tj. včetně předkládání důkazů.²⁶ Jeho názory přebírá i Ústavní soud, který říká, že účelem trestního stíhání není jen potrestat pachatele, ale zároveň i vést „fair“ proces.²⁷

V rámci tohoto „fair“ procesu je třeba dbát i na kontradiktornost tohoto řízení a rovnost zbraní.²⁸

S ohledem na téma práce je důležité zmínit, že obecný soud v řízení o povolení obnovy nepřezkoumává zákonnost, věcně správnou odůvodněnost, nebo proces při vydání původního rozhodnutí, přestože původní rozhodnutí může vyvolat pochybnost, zda bylo vydáno v souladu s touto zásadou.²⁹

---

²⁵ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 23

²⁶ Pélissier a Sassi proti Francii [velký senát], č. 25444/94, § 46, ESLP 1999-II

²⁷ II. ÚS 2014/07 a II. ÚS 268/03

²⁸ III. ÚS 608/10

²⁹ III. ÚS 62/04

3.3.2 Zásada presumpce nevinny

Presumpce nevinny vychází z čl. 40 odst. 2 LZPS ve spojení s ust. §2 odst. 2 trestního řádu. Každá osoba je považována za nevinnou, dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudem vyslovena vina, přičemž vina musí být prokázána ze strany orgánů činných v trestním řízení³⁰ (dále též „OČTŘ“) bez důvodných pochybností konkrétní osobě (osobám). Osoba, vůči níž se řízení vede, není povinna dokazovat svoji nevinu. Do doby, než nabude odsuzující rozsudek soudu právní moci, panuje *de lege lata* objektivní stav, kdy osoba je stále ještě považována za nevinnou. *De lege lata* je zde jistě namístě, protože vedení trestního řízení vůči konkrétní osobě nemá jen dopady právní, ale rovněž i dopady ve sféře soukromého života. Tyto přitom mohou být pro osobu velice závažné. Zejména pak v případě, kdy se orgánům činným v trestním řízení nepodařilo osobu obvinít, či odsoudit, ale tato skutečnost již vešla v obecnou známost, což může znamenat určité společenské stigma. V takovém případě má nedokázaná vina stejný význam jako dokázaná nevinna.

Slovo pravomocným je ve znění zásady klíčové. V řízení o povolení obnovy řízení se z logiky věci tato zásada neuplatní a to až do okamžiku zrušení napadeného pravomocného rozhodnutí, které může mít formu rozsudku, trestního příkazu, usnesení o zastavení trestního stíhání, usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, usnesení o schválení narovnání, nebo usnesení o postoupení věci jinému orgánu. V rámci obnoveného řízení se však již na osobu hledí jako na nevinnou, neboť jednalo-li se o odsuzující rozhodnutí, jeho zrušením pozbylo odsouzení právní podklad.

3.3.3 Zásada legality

Zásada legality je obsažena v ust. §2 odst. 3: „Státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.“

Výše zmíněné platí i v obnově řízení, je-li návrh na obnovu řízení podán státním zástupcem dle ust. §280 odst. 2, ve stanovené lhůtě dle ust. §279 odst. 2.

---

³⁰ těmi se ve smyslu ust. §12 odst. 1 rozumí soud, státní zástupce a policejní orgán.

Státní zástupce je jako jediný oprávněn podat návrh jak ve prospěch odsouzeného³¹, tak v jeho neprospěch.³² Povinnost stíhat zahrnuje několik dílčích aspektů, jako je například povinnost provést všechna potřebná šetření za účelem odhalení trestného činu, nebo povinnost přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu, které se mohou vztahovat k tomuto mimořádnému oprávněnému prostředku.³³

3.3.4 Zásada oficiality

Ustanovení §2 odst. 4 TŘ, věta první, vyjadřuje monopol státu, resp. státního zástupce, na vedení trestního řízení proti určité osobě. OČTŘ jsou oprávněny k provádění úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy. K tomuto oprávnění se ale zároveň váže povinnost tak činit *ex officio*, tedy z úřední povinnosti, pakliže se dozví o relevantních skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu. Uplatňováním zásady oficiality je zajištěno stíhání všech trestných činů bez ohledu na soukromé či subjektivní zájmy a v souladu s účelem trestního řádu. Tato zásada platí pro celé trestní řízení.³⁴

Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení je toliko fakultativní. Zahajuje se pouze na návrh oprávněných osob vymezených v ust. §280 odst. 2 a 3. OČTŘ nepřezkoumávají z vlastní iniciativy již rozhodnuté věci. Zásada oficiality se v tomto řízení tak uplatní až po podání návrhu na zahájení řízení o povolení obnovy, kdy dle ust. §282 odst. 1 provede předseda senátu potřebná šetření. Na jeho žádost tak může učinit i jiný orgán činný v trestním řízení.

3.3.5 Zásada rychlého procesu

Zásada rychlého procesu se uplatňuje v celém trestním řízení. Vyjadřuje stav, kdy řízení by mělo proběhnout bez zbytečných průtahů s ohledem na šetření práv všech zúčastněných osob. Pro posouzení, zda v řízení docházelo k průtahům

---

³¹ Zde může ustanovení §282, odst. 3 působit jako matoucí. Přestože trestní řád hovoří o „obviněném“, má tato osoba fakticky postavení odsouzeného. V tomto ohledu je dobré připomenout nevhodnou legislativní zkratku obsaženou v ust. §12, odst. 7: „Pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného, rozumí se obviněným též obžalovaný a odsouzený.“

³² Např. vyjdou-li najevo skutečnosti, které odůvodňují závěr, že následek trestného činu, pro který se předchozí trestní řízení vedlo, je ve skutečnosti závažnější. To může být skutečnost podmiňující použití vyšší trestní sazby u trestného činu, za nějž byla osoba odsouzena a tudíž důvod pro podání návrhu na povolení obnovy řízení v neprospěch.

³³ CHMELÍK, Jan et al. Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 58

³⁴ CHMELÍK, Jan et al. Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 56

v řízení, je krucální skutečnost, zda tyto průtahy byly způsobeny na straně orgánů činných v trestním řízení, nebo zda k nim dochází na základě jednání účastníků řízení.³⁵ Stejně tak nemůže jednatlivec doplácet na to, že projednávaná problematika je nová, nebo obtížně zhodnotitelná.³⁶

Nutno ovšem podotknout, že tato zásada nesmí převážít nad ostatními. V současné době pokračuje trend zkracování celého trestního řízení. Není však přípustné protěžovat zásadu rychlosti nad ostatními, neméně důležitými zásadami. Průměrná délka trestního stíhání ode dne zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření činila v roce 2009 301 dní a v roce 2014 226 dní.³⁷

3.3.6 Zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností

Dle ust. §2, odst. 5, věta první, orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Tato zásada se rovněž nazývá zásada materiální pravdy. Ani doznání obviněného nezbavuje OČTŘ povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. „*Touto formulací chtěl zákonodárce vzhledem k tomu, že se posiluje zejména v řízení před soudem postavení stran, vyjádřit skutečnost, že strany v řízení před soudem nejen navrhuji, ale také předkládají důkazy, které zásadně i provádějí.*“³⁸ Dosažení cíle, tedy zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, zajišťuje trestní řád touto zásadou, dále celým systémem právních zásahů a tím, že upravuje postup řízení. To znamená provádění postupu v přípravném řízení, v řízení před soudem a stejně tak postup při zajišťování jednotlivých procesních úkonů.³⁹

Ustanovení § 2 odst. 5 o zjišťování skutkového stavu věci v trestním řízení přiměřeně platí, vzhledem k ustanovením § 278 odst. 1 a § 282, i pro tzv. obnovovací řízení. Také v něm musí být provedeno dokazování vedené zásadou vyhledávací, při němž si soud vytvoří v rámci vymezeném návrhem potřebný a

³⁵ III. ÚS 95/04

³⁶ I. ÚS 2859/09

³⁷ <http://www.epravo.cz/top/efocus/zasada-rychlosti-by-nemela-prevazit-nad-ostatnimi-zasadami-trestniho-rizeni-99963.html>

³⁸ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 34

³⁹ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 37

důvodně nezpochybnitelný základ pro posouzení, zda návrh na povolení obnovy řízení je důvodný. OČTŘ postupují ke zjištění skutkového stavu v obnovovacím řízení dle ustanovení hlavy páté. V případech zvláště naléhavých pak podle ustanovení hlavy čtvrté. Výše zmíněná skutečnost pak platí rovněž i pro zásadu vyhledávací v následující podkapitole, neboť obě dvě tyto zásady spolu úzce souvisí.

3.3.7 Zásada vyhledávací

Tato zásada je zakotvena ve stejném ustanovení, přičemž výše zmíněnou zásadu dále konkretizuje. Orgány činné v trestním řízení pečlivě objasňují způsobem uvedeným v trestním řádu všechny relevantní okolnosti, které se váží k trestnímu řízení. Jsou povinny objasňovat skutečnosti svědčící jak ve prospěch, tak v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.

V řízení před soudem mohou strany trestního řízení na podporu svých tvrzení navrhnout a provádět jednotlivé důkazy či důkazní prostředky. Ta samozřejmě nezbavuje soud povinnosti doplnit dokazování v nezbytném rozsahu. Tato zásada je rovněž zvláště zdůrazněna v ust. §164, odst. 3 TŘ.

Pozdější hodnocení důkazní situace náleží pouze a jedině soudu. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny předložit všechny relevantní důkazy svědčící ve prospěch i neprospěch stran, přičemž o jejich přípustnosti bude později rovněž rozhodovat soud. OČTŘ nejsou oprávněny provádět předběžnou selekci zjištěných skutečností a předložit soudu pouze ty, které potvrzují zvolenou skutkovou verzi obžaloby.⁴⁰

Pakliže soud některý z navrhovaných důkazů neprovede, musí tak učinit s pregnantním odůvodněním. Neučiní-li tak, s ohledem na vypovídající hodnotu důkazu, může být porušeno právo na spravedlivý proces osoby, vůči níž se trestní řízení vede.⁴¹

---

⁴⁰ III. ÚS 617/2000

⁴¹ II. ÚS 418/03

3.3.8 Zásada volného hodnocení důkazů

Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém zvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Trestní řád nestanoví, jakou konkrétní důkazní váhu musí soud důkazu přiznat. Vážení důkazní hodnoty je tak zcela ponecháno na úvaze soudu projednávajícího daný případ. Stanovení určité předem stanovené důkazní hodnoty různých důkazů, či důkazních prostředků, by mohlo ohrozit účel trestního řízení. Soud tak při vyhotovování závěrečného rozhodnutí musí pečlivě vážít vypovídající hodnotu toho kterého důkazu s přihlédnutím, zda důkazy provedené během dokazování tvoří samy o sobě či ve spojení s jinými ucelený řetězec, na jehož základě je možno odpovídajícím způsobem rozhodnout. Tuto zásadu je nutné vnímat zejména ve spojení se zásadou bezprostřednosti, uvedenou v ust. §12, odst. 12 TR.

Zásada volného hodnocení důkazů musí být v souladu se zásadou řádného a zákonného procesu. Je-li důkaz získán nezákonným způsobem, nelze přihlížet, kromě řízení, ve kterém je tento důkaz použit proti osobě, která ho nezákonnou cestou získala.⁴²

Pakliže soud v rámci obnovy řízení zjišťuje způsobilost nových skutečností či důkazů odůvodnit jiné, než původní pravomocné rozhodnutí ve věci, činí tak porovnáním dosud provedených důkazů ve spojení s novými v rámci ust. §2, odst. 6 TR. Takový postup není v rozporu s §2, odst. 12 TR. Je tedy třeba zkoumat konkrétní vliv novot na dosavadní zjištění učiněná v původním řízení.⁴³ Stejně tak judikoval i Ústavní soud ve svém nálezu, když říká, že dokazování prováděné v obnovovacím řízení s cílem zjistit, zda tu jsou navrhovatelem tvrzené nové důkazy nebo skutečnosti ve smyslu § 278 odst. 1, se nemůže vymykat zásadě volného hodnocení důkazů dle § 2 odst. 6 ani zásadám ústnosti a bezprostřednosti dle § 2 odst. 11 a 12 tr. řádu.⁴⁴

---

⁴² Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 42

⁴³ 4 Tz 111/2006

⁴⁴ III. ÚS 608/10

3.3.9 Zásada obžalovací

Pro účel této práce je důležitá zejména větu druhá, předmětného ustanovení §2, odst. 8 TŘ. I v řízení o mimořádných opravných prostředcích vystupuje státní zástupce jako žalobce, kdy zastupuje veřejnou žalobu před soudem v rámci tohoto kontradiktorního řízení. Soud je v tomto řízení vázán skutkem a návrhem.

3.3.10 Zásada veřejnosti

Trestní věci se projednávají zásadně veřejně. Vyloučení veřejnosti je na základě čl. 38 odst. 2 LZPS přípustné jen v případech, kdy tak stanoví zákon.⁴⁵

Tato zásada se vztahuje pouze na řízení před soudem, je-li nařízeno veřejné zasedání soudu ve věci hlavního líčení proti obžalovanému. Opačný přístup se uplatňuje v neveřejném zasedání a ve vazebním zasedání. Výjimka ze zásady veřejnosti se dle ust. § 200 TŘ vztahuje na případy, kdy by veřejné projednávání věci ohrozilo utajované informace, mravnost, nebo nerušený průběh jednání, případně bezpečnost nebo jiný důležitý zájem svědků. Veřejnost je možno vyloučit i v případě stanoveném v ust. §64 ZSVM.⁴⁶

Jakékoliv vyloučení veřejnosti se nevztahuje na vyhlášení rozsudku. Ten se naopak musí dle ust. čl. 96, odst. 2 Ústavy ve spojení s ust. §200 odst. 2 TŘ, vyhlásit vždy veřejně. Pro samotné odůvodnění rozhodnutí je možné veřejnost opět vyloučit. Ve věci povolení obnovy řízení se řízení koná ve veřejném zasedání, pakliže nejde o pouhé odmítnutí návrhu.

3.3.11 Zásada ústnosti a bezprostřednosti

Zásada ústnosti spočívá v tom, že soud rozhoduje na základě ústně provedených důkazů a ústních přednesů stran. Důkaz výpověďmi svědků, znalců a obžalovaného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychají. Tyto dvě zásady jsou spolu velmi těsně spjaty. Zásada bezprostřednosti vyjadřuje stav, za

---

⁴⁵ srov. ust. §200 TŘ

⁴⁶ Veřejnost je vyloučena i v projednávání věci dle ust. §92 ZSVM. O ustanovení §92 není nutné ve vztahu k tématu této diplomové pojednávání, neboť dítě mladší 15 let není trestně odpovědné. Tím pádem nikdy nemohou být naplněny podmínky ust. §277 a 278 pro podání návrhu na povolení obnovy řízení.

kterého soud smí přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při jednání provedeny. V hlavním líčení, které je těžiště celého procesu, je nutno na základě této zásady znovu přečíst a provést veškeré důkazy shromážděné z přípravného řízení, stejně jako důkazy, které navrhuje osoba, proti níž se řízení vede. Soud nesmí k důkazům přihlížet, nebyly-li řádně provedeny.

V řízení o povolení obnovy panuje mírně odlišná situace, protože již není třeba znovu provádět důkazy jednou provedené. To ani přesto, že se nové důkazy a skutečnosti hodnotí ve spojitosti s nimi. Hodnocení, zda nové skutečnosti či důkazy jsou způsobilé odůvodnit jiné, než původní rozhodnutí, soud provádí s použitím zásady volného hodnocení důkazů, což není v rozporu se zásadou bezprostřednosti. Z právní věty rozhodnutí Nejvyššího soudu plyne: „*Zjištění soudu rozhodujícího o návrhu na povolení obnovy řízení, zda existence nových skutečností či nových důkazů je způsobilá odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí ve věci, nelze provést jiným procesním postupem, než porovnáním dosud vykonaných důkazů s důkazním významem nově tvrzených skutečností nebo nově provedených důkazů, a to v intencích ustanovení § 2 odst. 6 TrŘ, přičemž takový postup není v rozporu s požadavky vyplývajícími z ustanovení § 2 odst. 12 TrŘ.*“⁴⁷

3.3.12 Zásada práva na obhajobu

Tato ústavní zásada je zakotvena v čl. 40, odst. 3 LZPS a v ust. §2, odst. 13 TŘ. Právo na obhajobu se skládá z několika dílčích složek. Obsahem práva na obhajobu se rozumí a) právo osobní obhajoby, b) právo zvolit si obhájce, c) institut nutné obhajoby, d) respektování této zásady ze strany OČTŘ, které mají vůči osobě, proti které se vede trestní řízení⁴⁸ poučovací povinnost a stejně tak povinnost umožnit této osobě plně uplatnění jejich obhajovacích práv.⁴⁹

---

⁴⁷ 4 Tz 111/2006

⁴⁸ Touto osobou se rozumí podezřelý, obviněný, obžalovaný i odsouzený. Podezřelým se rozumí jednak osoba, která byla zadržena v souladu s ust. § 76 odst. 1 a nebylo proti ní dosud vzneseno obvinění a jednak ten, komu bylo ve zkráceném přípravném řízení sděleno podezření a to až do doby doručení návrhu na potrestání k soudu. Obviněným se rozumí osoba, které bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání do vlastních rukou dle ust. § 160 odst. 1. Obžalovaným pak ten, komu byla doručena obžaloba a zároveň byl stanoven termín konání hlavního líčení. Odsouzeným ten, proti němuž byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci (ust. § 12 odst. 9).

⁴⁹ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 55-56

Právo na obhajobu tak zahrnuje oprávnění osoby, proti které se řízení vede, navrhopvat důkazy sloužící k její obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti, vyjadřovat se ke všem skutečnostem, které jsou jí kladeny za vinu a k důkazům o nich (např. svědecké výpovědi) a stejně tak oprávnění podávat řádné a mimořádné opravné prostředky aj. oprávnění dle ust. § 33, odst.1 TŘ. Neumožní-li soud osobě vyjádřit se k těmto skutečnostem, nebo neumožnil-li klást dotazy a vyvracet konkrétní tvrzení, jedná se porušení čl. 8, odst. 2 LZPS.⁵⁰ Právo na obhajobu se vztahuje na celé trestní řízení, tedy i na řízení o mimořádných opravných prostředcích. Ve spojení se zásadou zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností (z. materiální pravdy) a z. řádného a zákonného procesu tak přispívá ke spravedlivému rozhodnutí i v tomto typu opravného řízení.

3.4 Zvláštní principy opravného řízení

Opravné řízení rovněž provázejí určité právní principy. Na rozdíl od základních zásad se však jedná o zásady zvláštní, které jsou typické pouze pro opravné řízení.

3.4.1 Zákaz reformationis in peius

Zákaz reformace in peius, neboli zákazu změny k horšímu, vyjadřuje v trestním řízení požadavek zákazu zhoršení postavení osoby, která podala opravný prostředek nebo v jejíž prospěch byl opravný prostředek jinou oprávněnou osobou podán, a to jak přímo v opravném řízení, tak i v následujícím řízení po zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání. Předpokladem uplatnění tohoto principu je, že se ohledně takové osoby vede opravné řízení výhradně v její prospěch.⁵¹ Pakliže by ale byl opravný prostředek podán jak ve prospěch, tak v neprospěch osoby, zákaz reformace in peius se neuplatní.

Smyslem zákazu je možnost dotčených osob uplatňovat opravné prostředky bez obavy z možného rizika ohledně horšího výsledku v případě neúspěšného uplatnění opravného prostředku. Zásada se nevztahuje na samotné řízení, ale na jeho výsledek (tedy na rozhodnutí). Uvedený zákaz se nevztahuje na možnost zvažovat jinou, přísnější právní kvalifikaci jednání obviněného zejména

---

⁵⁰ II. ÚS 15/04

⁵¹ 5 Tdo 741/2013-28

za situace, kdy jsou zde pochybnosti o naplnění znaků trestného činu, pro který byl obviněný odsouzen, ale na rozhodnutí odvolacího soudu o vině obviněného takovým přísnějším trestným činem.⁵²

Tato zásada se uplatňuje se u všech typů opravných prostředků, ale v různé míře. V nejširší míře se projevuje v řízení o stížnosti dle ust. §150, odst. 1 a 3 TŘ a v případě stížnosti pro porušení zákona ust. §273, protože nezahrnuje jen obviněného, ale všechny osoby, v jejichž prospěch byla podána. U odvolání a dovolání platí toto ve stejné podobě, ale jen ve vztahu k obviněnému, resp. obžalovanému.⁵³

„Nejužší vymezení zákazu reformace in peius se projevuje u obnovy řízení, protože se týká jen obviněného a pouze výroku o trestu (§289 písm b); v obnoveném řízení je tedy možno – na rozdíl od jiných opravných prostředků – uznat obviněného vinným i těžším trestným činem, nelze mu však uložit přísnější trest.“⁵⁴

U odporu proti trestnímu příkazu (ust. § 314g) se tento princip neuplatní vůbec, neboť se jedná o odklon trestního řízení a podáním odporu se vydaný trestní příkaz ruší a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení. Při projednávání věci v hlavním líčení není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu obsaženými v trestním příkazu.

3.4.2 Beneficium cohaesionis

Beneficium cohaesionis (dobrodiní záležející v souvislosti) je možno uplatnit pouze v případě mnohosti osob, proti nimž se vede trestní řízení. Spočívá v tom, že jedna z oprávněných osob podá opravný prostředek a ten je posléze uplatněn z téhož důvodu i ve prospěch ostatních, které ho přitom nepodaly, svědčí-li jim stejný důvod.

Ve vztahu k obnově řízení je tento princip upraven v ust. §285. Dle dikce zákona se však povolení obnovy řízení vztahuje na ostatní osoby jen tehdy, byla-li obnova povolena ve prospěch. Základní podmínkou pro aplikaci tohoto principu

---

⁵² 5 Tdo 892/2005

⁵³ Fenyk. J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 592

⁵⁴ Fenyk. J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 592

je existence rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o všech osobách v rámci jednoho společného řízení. Povolí-li soud obnovu ve prospěch některého z odsouzených z důvodu, který prospívá zároveň jinému odsouzenému (odsouzeným) nebo zúčastněné osobě (osobám), je využití tohoto principu obligatorní.⁵⁵ Na základě beneficia cohaesionis se tak rozšiřují meze obecně stanovené revizním principem nebo principem vázanosti opravným prostředkem.⁵⁶

3.4.3 Princip apelační

Princip apelační (reformativní) je typický nejširším přezkumem napadeného rozhodnutí. Soud danou věc přezkoumává v největším možném rozsahu. V rámci tohoto principu lze napadat vady jak po stránce skutkové, tak po stránce právní. Typický je dále i tím, že soud druhého stupně je oprávněn ve věci vydat nové, vlastní rozhodnutí, které je založeno na dokazování provedené právě tímto soudem, zjistí-li vady napadeného rozhodnutí. Jinými slovy, přezkoumává-li soud druhého stupně skutkovou stránku věci a zjistí-li nedostatky, sám provede další nezbytné dokazování. Na základě tohoto dokazování poté vydá vlastní bezvadné rozhodnutí. Další nespornou výhodou tohoto opravného systému je rychlost a hospodárnost řízení. Právě díky oprávnění soudu vydat vlastní rozhodnutí tak nedochází k opakovanému zrušování postupně vydávaných rozhodnutí. Nevýhodou tohoto postupu ovšem je reálná možnost zjištění jiného skutkového stavu a tudíž vydání odlišného rozhodnutí.⁵⁷

Právní řád rozlišuje princip úplné a neúplné apelace. Rozdíl spočívá v tom, že v rámci neúplné apelace není možno uvádět nova, tedy nové skutečnosti, nebo důkazy, které nebyly provedeny v předchozím řízení.

Současné opravné řízení v trestním řízení je založeno na kombinaci principu kasačního a principu apelačního. Apelační prvky u odvolání byly zásadně posíleny novelou trestního řádu č. 265/2001 Sb. s účinností od 1.1.2002.⁵⁸

---

⁵⁵ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3422

⁵⁶ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 591 a 592

⁵⁷ Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2013, str. 787

⁵⁸ Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2013, str. 787

3.4.4 Princip kasační

V rámci kasačního principu je přezkoumávána právní stránka věci, přičemž orgán rozhodující o opravném prostředku je vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně. Odvolací soud neprovádí své vlastní dokazování, a tudíž jsou pro něj předchozí skutková zjištění závazná. Orgán projednávající danou věc má v zásadě dvě možnosti. Zaprvé, může předchozí rozhodnutí potvrdit a ztotožnit se tak s právním názorem nižšího stupně. Zadruhé, pakliže orgán projednávající daný opravný prostředek zjistí právní vady v rozhodnutí, nebo v řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, je oprávněn předchozí rozhodnutí zrušit a vrátit věc k novému projednání se závazným právním názorem pro soud nižšího stupně.

Tento princip se dnes uplatňuje u dovolání a u stížnosti pro porušení zákona. I zde se ovšem uplatňuje v malé míře princip apelační. Nejvyšší soud může sám rozhodnout ve věci samé, ale pouze za předpokladu, že byl skutkový stav správně zjištěn v předchozím řízení.

3.4.5 Revizní princip

Příslušný soud *ex officio* přezkoumává každý aspekt předchozího řízení a kontroluje, zda neobsahuje hmotněprávní nebo procesněprávní vady. Soud tak činí i bez výslovného napadení vad osobou, která ve svém opravném prostředku takové vady vytkla. Nutno dodat, že revizní princip je možno rozdělit na revizní princip úplný a neúplný. Úplný revizní princip se dnes prakticky nepoužívá.

Od 1.1.2002 je neúplný revizní princip u odvolání, dovolání a stížnosti pro porušení zákona nahrazen principem vymezeného přezkoumání. Omezený revizní princip, tj. přezkoumání části rozhodnutí týkající se jen té osoby, ohledně níž byl opravný prostředek podán, se dnes uplatňuje jen u stížnosti dle ust. §147 TŘ.⁵⁹

3.4.6 Princip vymezeného přezkoumání

Princip vymezeného přezkoumání znamená, že soud přezkoumává pouze ty výroky, které byly napadeny podatelem opravného prostředku, stejně jako důvody, na základě kterých byly tyto výroky napadeny. Soud je vázán rozsahem,

---

⁵⁹ tamtéž

v jakém bylo předchozí rozhodnutí napadeno. Ze své iniciativy nebude jiné aspekty předchozího rozhodnutí přezkoumávat. K vadám, které nejsou vytýkány, soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž byl opravný prostředek podán.

Jak již vyplývá z předchozí kapitoly a z textu příslušných ustanovení TŘ, princip vymezeného přezkoumání se dnes aplikuje u odvolání (ust. § 254, odst. 1 TŘ), dovolání (ust. § 265i, odst. 3 TŘ) a stížnosti pro porušení zákona (ust. § 267, odst. 3 TŘ) a stejně tak u obnovy řízení. Ve vztahu k řízení o povolení obnovy řízení dle ust. §277 a násl. je situace poněkud odlišná v tom, že se v tomto řízení nepřezkoumává správnost původního rozhodnutí. V řízení o povolení obnovy řízení podle § 277 a násl. neplatí revizní princip a soud je proto oprávněn zabývat se jen těmi výroky, u kterých se odsouzený povolení obnovy domáhá. To znamená, že pouze u těchto výroků soud řeší otázku, zda v návrhu uvedené skutečnosti nebo důkazy byly soudu dříve neznámé a pokud ano, zda jsou tak závažné, že by samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi nebo důkazy již známými mohly odůvodnit jejich změnu. Z toho vyplývá, že nelze povolit obnovu řízení u těch výroků přezkoumávaného rozhodnutí, u kterých nejsou uvedené podmínky splněny, i když se odsouzený také ohledně nich povolení obnovy domáhá⁶⁰

U institutu obnovy řízení platil princip vymezeného přezkoumání i před 1.1.2002.⁶¹

3.4.7 Devolutivní účinek

Devolutivní účinek značí změnu funkční příslušnosti orgánu, což znamená, že o opravném prostředku rozhoduje jiný, zpravidla vyšší orgán soudní soustavy. Tímto přenesením rozhodovací pravomoci by měl být zajištěn požadavek přezkoumatelnosti předchozího rozhodnutí orgánem vyznačujícím se vyšším stupněm odbornosti.

Ne u všech opravných prostředků se tento účinek uplatňuje. Hovoříme-li o řádných opravných prostředcích (odvolání, odpor, stížnost), devolutivní účinek má vždy odvolání (ust. §252 TŘ). U stížnosti jsou dvě možnosti. Může buď rozhodovat nadřízený orgán (ust. § 146, odst. 2 a násl. TŘ), nebo i ten samý orgán, který rozhodnutí, vůči němuž stížnost směřuje, vydal, v rámci

---

⁶⁰ 1 Tzf 9/91

⁶¹ 1 Tzf 9/91

autoremedury⁶² (ust. § 146, odst. 1 TŘ). Odpor naopak devolutivní účinek nemá, protože jeho podáním se ruší trestní příkaz a pokračuje se v původním řízení.

Pakliže hovoříme o mimořádných opravných prostředcích, tzv. centralizovaný devolutivní účinek mají dovolání a stížnost pro porušení zákona. O obou totiž rozhoduje Nejvyšší soud (ust. § 265c a § 266, odst. 1). Návrh na povolení obnovy řízení naopak devolutivní účinek zásadně nemá. Výjimku lze najít jen v ust. § 281 odst. 3.

3.4.8 Suspenzivní účinek

Má-li některý opravný prostředek suspenzivní účinek, znamená to, že se odkládá právní moc a tudíž i vykonatelnost původního rozhodnutí. Právní moc a vykonatelnost jsou odloženy do doby, než nabude právní moci rozhodnutí odvolacího orgánu. Nemá-li opravný prostředek suspenzivní účinek, napadené rozhodnutí se vykoná i přes jeho podání.

Suspenzivní účinek mají jen některé opravné prostředky. Odvolání má suspenzivní účinek vždy (ust. §245, odst. 2). Stížnost jen v případech, kdy tak zákon výslovně stanoví (ust. § 141, odst. 4).

Mimořádným opravným prostředkům zákon suspenzivní účinek zásadně nepřiznává, neboť tato rozhodnutí jsou již v právní moci a tudíž vykonatelná. Existují však zákonné výjimky. U dovolání je možno suspenzivní účinek přiznat ještě před rozhodnutím na základě usnesení předsedy senátu NS dle ust. 265o odst. 1. Stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch odsouzeného je možno přiznat suspenzivní účinek, navrhne-li to spolu s podáním této stížnosti ministr spravedlnosti, na základě kladného rozhodnutí soudu dle ust. §266 odst. 7. U obnovy řízení ve prospěch může soud rovněž suspenzivní účinek přiznat dle ust. §282 odst. 3 TŘ.

---

⁶² v rámci autoremedury může orgán sám rozhodnout, vyhoví-li stížnosti, a pokud se změna původního usnesení nedotkne práv jiné strany trestního řízení.

4. Obnova řízení

4.1 Účel a charakteristické rysy obnovy řízení

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, který může směřovat pouze proti pravomocným rozhodnutím dle ust. §277 TR (podrobněji viz. kapitola 4.2) a jehož účelem je náprava vad ve skutkových zjištěních předchozích rozhodnutí. Obnova řízení je v tomto unikátní, neboť jiným mimořádným opravným prostředkem nelze usilovat o změnu skutkových zjištění.

Řízení o návrhu na povolení obnovy rozděleno do dvou fází, přičemž první má pouze osvědčit splnění podmínek pro druhou fázi. Takové rozdělení má, mimo jiné, i ten účel, že řízení o obnově bude efektivní a povede k posouzení viny a trestu, aniž by mimo prověřování předložených důkazů a svědectví muselo prověřovat, zda se jedná skutečně o nové důkazy. To sice nutně neznamená změnu původního rozhodnutí, nicméně je zde k takovému kroku dán určitý stupeň pravděpodobnosti.

Účelem obnovy je odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních pravomocných rozhodnutí v případech, kdy tyto vady vyšly najevo až po právní moci původního rozhodnutí, jímž skončilo trestní stíhání. V řízení o obnově se nepřezkoumává zákonnost a odůvodněnost původního rozhodnutí, ale posuzuje se výlučně otázka, zda nové skutečnosti či důkazy dříve neznámé, avšak ex tunc objektivně existující, ve spojení s důkazy již provedenými mohou odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí. Obecné soudy musí v řízení o povolení obnovy (*judicium rescindens*) hodnotit nové skutečnosti či důkazy ve vztahu k důkazům a skutečnostem již provedeným v původním řízení. Nemohou tak bez dalšího převzít nova tvrzená některou ze stran trestního řízení, aniž by důsledně zkoumaly jejich vliv na skutkový stav.⁶³

Pakliže by se soud ze své vlastní iniciativy rozhodl přezkoumávat zákonnost či odůvodněnost původního rozhodnutí, naplňovalo by takové jednání znaky jednání *ultra vires*, tedy překročení pravomoci. Svým jednáním by soud vybočil ze zákonného rámce pro daný typ řízení, a tudíž svévolně rozšířil svou

---

⁶³ III. ÚS 62/04

pravomoc bez opory v zákoně. Dle názoru Ústavního soudu je v takovém případě porušeno ust. čl. 2 odst. 2 LZPS, který státní moci přikazuje, že smí být uplatňována jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. V konečném důsledku se může jednat o svévoli ústíci v porušení základního práva osoby na spravedlivý proces, které garantuje ust. čl. 36 odst. 1 Listiny, resp. čl. 6 EÚLP.⁶⁴

V případě, kdy přichází v úvahu využít k nápravě vad skutkových zjištění v pravomocném rozhodnutí více opravných prostředků současně (případá v úvahu i stížnost pro porušení zákona), je nutno využít primárně obnovu řízení. V tomto smyslu se již několikrát vyjádřil i Nejvyšší soud⁶⁵ na základě následujících důvodů. Právní úprava stížnosti pro porušení zákona sleduje dva základní cíle – a) nápravu konkrétního vadného pravomocného rozhodnutí a b) usměrnění soudní praxe při řešení důležitých právních otázek. Jestliže důvodem pro podání stížnosti pro porušení zákona jsou nedostatky týkající se zjištěného skutkového stavu v konkrétní věci, ale ne však posouzení důležitých právních otázek, je zřejmé, že taková stížnost pro porušení zákona nebude plnit výše uvedený cíl spočívající v usměrnění soudní praxe při řešení důležitých právních otázek. Co se týká prvního cíle, nápravy konkrétního vadného rozhodnutí, ten může být naplněn pouze v omezeném rozsahu.⁶⁶ Z toho jednoznačně plyne, že stížnost pro porušení zákona tak v daném případě zcela nenaplnuje oba sledované cíle. Rovněž u ní nejsou respektovány základní zásady trestního řízení v plné míře. Obnova řízení, na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona, plně respektuje zásadu rovnosti stran trestního řízení. V tomto případě je také nezbytné zmínit, že, jsou-li splněny všechny zákonné předpoklady, na obnovu řízení je právní nárok (blíže viz. konec kapitoly 4.5.1). Z toho vyplývá, že soud je povinen v odůvodněných případech obnovu povolit. Na základě výše uvedeného pak lze vyvodit legitimní závěr, že oba dva mimořádné opravné prostředky sledují podobné cíle, avšak zcela odlišnými způsoby.⁶⁷

Jinými slovy, lze-li odstranění vad pravomocných rozhodnutí dosáhnout jak prostřednictvím návrhu na povolení obnovy řízení, tak stížností pro porušení

---

⁶⁴ I. ÚS 2517/08

⁶⁵ např. 4 Tz 224/2003, 4 Tz 30/2004, a 4 Tz 10/2004

⁶⁶ V případě zjištění nedostatků v neprospěch obviněného (odsouzeného) může Nejvyšší soud vydat pouze tzv. akademický výrok dle ust. 268, odst. 2 TR

⁶⁷ 4 Tz 224/2003

zákona, pak k nápravě vad je nutno v takových případech přednostně využít institutu obnovy řízení, který jako mimořádný opravný prostředek více respektuje základní zásady trestního řízení, v širší míře umožňuje naplnění základního účelu mimořádného opravného řízení, včetně provedení nápravy konkrétního vadného rozhodnutí, a to hospodárněji a rychleji, než je tomu u institutu stížnosti pro porušení zákona.⁶⁸

Zcela zásadní skutečností pro kladný postup v řízení je zachování totožnosti skutku a totožnosti osoby.

Znaky jednoty skutku tvoří jednání a následek, přičemž jednota skutku je zachována vždy, je-li zachován alespoň jeden z těchto znaků. Jednáním se rozumí projev vůle osoby, který lze vnímat ve vnějším světě a který směřuje k uskutečnění určitého cíle. Jednat je možno jak konáním, tak opomenutím. Následkem se pak rozumí porušení individuálního státem chráněného zájmu, kvůli kterému byla osoba obviněna, obžalována a později odsouzena (soud může vést řízení pouze na základě totožného skutku popsáního v obvinění, jehož popis se musí shodovat se skutkem popsáním v obžalobě). Totožnost osoby (fyzické či právnické) je myslím evidentní a proto není třeba ji dále rozebírat.

Ve vztahu k tématu této práce se tedy podstatné, aby se návrh na povolení obnovy řízení týkal totožného skutku. A contrario z toho logicky vyplývá závěr, že není možné vést řízení, nebyla-li zachována totožnost skutku (nebyl zachován ani jeden ze znaků) či osoby. V takovém případě je nutno návrh na povolení obnovy řízení zamítnout

V této kapitole je vhodné zmínit také skutečnost, že rozhodnutí o povolení obnovy nemá, na rozdíl od rozhodování o ostatních mimořádných opravných prostředcích, obecnější charakter z hlediska sjednocování judikatury. Ve většině případů se jedná o rozhodnutí v konkrétní věci, kde je třeba posuzovat předešlá skutková zjištění, unikátní pro každý projednávaný případ. Meritorní rozhodování většinou nesleduje tzv. širší účel opravného řízení, jehož cílem je právě zevšeobecnění získaných poznatků a vyslovení právního názoru v obecné rovině, které je zároveň aplikovatelné i na další podobné případy. Z výše uvedených důvodů tak není rozhodování o povolení obnovy svěřeno Nejvyššímu soudu, ale

---

⁶⁸ 4 Tz 224/2003 ve spojení s 4 Tz 30/2004

okresním, případně krajským soudům. Ty mají navíc nejlepší podmínky pro zjištění skutkového stavu.⁶⁹

Výjimečným rysem obnovy řízení je i možnost uplatnit tento mimořádný opravný prostředek proti jinému mimořádnému prostředku – dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona, jsou-li tato rozhodnutí vydána jako typově shodná rozhodnutí dle výčtu v ust. §277 resp. §278. Ustanovení §265n TRŘ v tomto směru hovoří zcela jasně, když říká, že proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný.

4.2 Vymezení rozhodnutí proti kterým je obnova řízení přípustná (předmět obnovy řízení)

Vymezení pravomocných rozhodnutí, proti kterým je možno podat návrh na povolení obnovy řízení (dále též „návrh“), upravuje ust. §277 resp. §278. Z dikce zmíněného ustanovení vyplývá, že takový návrh lze podat jen, skončilo-li trestní stíhání⁷⁰ vedené proti určité osobě pravomocným rozsudkem, pravomocným trestním příkazem, pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, pravomocným usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání, pravomocným usnesením o schválení narovnání nebo pravomocným usnesením o postoupení věci jinému orgánu. Mezi tento výčet rozhodnutí lze zařadit i pravomocnou dohodu o vině a trestu dle ust. §314o a násl., neboť soud dohodu o vině a trestu schválí odsuzujícím rozsudkem dle ust. §314r odst. 4, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu. Přestože dohoda o vině a trestu není explicitně v ust. §277 nebo §278 uvedena, nejedná se o *analogii legis* v kontradikci se stanoviskem Nejvyššího soudu Tpjn 302/2012-I (o kterém bude řeč dále), protože tato dohoda se schvaluje takovým typem rozhodnutí, na které ust. §277 a 278 pamatuje (rozsudek).

Literatura uvádí dále možnost zařadit mezi tento výčet rozhodnutí i odstoupení od trestního stíhání mladistvého dle ust. § 70 odst. 2 zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, neboť součástí usnesení o

---

⁶⁹ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3375 a 3376

⁷⁰ trestním stíhání se dle ust. §12, odst. 10 rozumí úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, případně jiného rozhodnutí orgánu činným v trestním řízení ve věci samé

odstoupení od trestního stíhání mladistvého je i výrok o zastavení trestního stíhání.⁷¹

Ustanovení §278 odst. 1 věta první upravuje rozhodnutí soudu ve věci samé, jimiž byla pravomocně vyslovena vina a trest. V odstavci druhém jsou obsažena pravomocná rozhodnutí soudu, jimiž bylo rozhodnuto ve věci samé usnesením a odstavec třetí obsahuje pravomocná rozhodnutí státního zástupce ve formě usnesení.

Co se rozsudku⁷² (§ 120) týká, návrh může směřovat proti rozsudku odsuzujícímu i zprošťujícímu. Proti zprošťujícímu i odsuzujícímu rozsudku může podat návrh státní zástupce v prospěch a/nebo nepospěch (není-li naplněn některý z důvodů v ust. § 279 TŘ), nebo pouze ve prospěch eventuelně i sama osoba zproštěna obvinění, pokud je k tomu dán důvod dle ust. §278.⁷³ U rozsudku, trestního příkazu a dohody o vině a trestu je možné povolit obnovu jen ve vztahu k výrokové části rozhodnutí o vině, o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, vydání bezdůvodného obohacení, nebo pokud je uložený druh trestu ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.

„Zřejmý nepoměr k poměrům pachatele je dán mírou respektování požadavku individualizace trestu s přihlédnutím k osobě pachatele.“⁷⁴

U slovního spojení „zřejmý nepoměr k povaze a závažnosti trestného činu“ je třeba vycházet z intenzity porušení individuálního chráněného zájmu a tedy přihlídnout k případnému nepoměru typového stupně závažnosti činu vzhledem k uložené sazbě (ne)podmíněného trestu odnětí svobody. Dále je třeba vycházet z konkrétních skutkových zjištění, pohnutek pachatele, povahy spáchaného činu, následků způsobených na hmotném předmětu útoku aj.

---

⁷¹ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3376

⁷² Tím je myšlen i rozsudek o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem (§48 trestního zákoníku). Vůči tomuto rozsudku je možno podat návrh na obnovu řízení i dříve, než soud vysloví, že se osoba osvědčila nebo i dříve, než nastane zákonná fikce dle ust. §48 odst. 6 a 7 tr.zákoníku.

⁷³ Osoba zproštěna obvinění například může trvat na opětovném projednání věci, protože usiluje o zproštění z jiného důvodu, než o který se opíralo původní rozhodnutí.

⁷⁴ Jelínek, J. a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 3.vydání. Praha: Leges, 2012, str.

„Obnovou řízení se nelze samostatně domáhat změny jiných výroků, např. výroku, jímž byl poškozený se svým nárokem na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným příslušným orgánem (§229), nebo výroku o uloženém ochranném opatření. Tyto výroky mohou být zrušeny jen v souvislosti s povolením obnovy a zrušením výroku o vině, v němž mají svůj podklad. Výrok o zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty může být dotčen obnovou řízení též prostřednictvím tzv. beneficium cohaesionis.“⁷⁵

U usnesení soudu o zastavení trestního stíhání (§ 172), usnesení o schválení narovnání (§ 309), usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání (§ 307) a usnesení o odstoupení od trestního stíhání mladistvého (§ 70 ZSVM) je předmětem návrhu právě výrok o zastavení trestního stíhání. U usnesení o postoupení věci jinému orgánu může být předmětem obnovy toliko výrok o postoupení jinému orgánu s podezřením na naplnění skutkové podstaty činu, který bude posuzován jinak než jako trestný čin (přestupek, kárné provinění, aj.). U jiných usnesení vydaných soudem či státním zástupcem není, vzhledem k taxativnímu výčtu, návrh přípustný.

Jak již bylo výše zmíněno, výčet je taxativní. Soudní soustavě tak byl vymezen zákonodárcem určitý procesní rámec, ve kterém je nutno se pohybovat. I přes tuto skutečnost ale docházelo k určitým názorovým neshodám týkajících se aplikace právní úpravy mezi jednotlivými senáty Nejvyššího soudu mající za následek vydání protichůdných rozhodnutí, které iniciovaly vydání níže zmíněného stanoviska.

Vzhledem k nejednotnému rozhodování by zde teoreticky mohla vzniknout nebezpečná dvojkolejnost řešení totožného problému jinými senáty Nejvyššího soudu a tudíž by tak mohl být v budoucnu podstatně snížen princip právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování. V našem právním pojetí, hovořím o českém, potažmo kontinentálním právu obecně, nemají předchozí soudní rozhodnutí povahu závazného precedentu, jako je tomu například v USA

---

⁷⁵ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 740

nebo Velké Británii.⁷⁶ Přesto je předchozím rozhodnutím vyšších soudních instancí, zejména jde-li o konstantní judikaturu, přiznána určitá argumentační síla.⁷⁷

Právě kvůli těmto protichůdným rozhodnutím předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k výkladu ustanovení § 277 a § 278 TR v otázce, zda výčet rozhodnutí uvedených v těchto ustanoveních je taxativní nebo demonstrativní a zda tedy okruh těchto rozhodnutí lze s použitím analogie rozšiřovat - a za jakých podmínek lze takto postupovat. Tento návrh byl přednesen na zasedání trestního kolegia dne 12.4.2012.

Protichůdnost spočívá konkrétně v rozhodnutích 3 Tz 92/2011 a 4 Tz 18/2007. První zmíněné rozhodnutí vychází ze závěru, že se jedná o taxativní výčet, který není možné žádným způsobem rozšiřovat. Druhé naopak připouští rozšíření okruhu rozhodnutí. Trestní kolegium si před zaujetím stanoviska vyžádalo názor mnoha institucí, mezi nimiž nechybí Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Nejvyšší státní zastupitelství, předsedové vrchních a krajských soudu, Česká advokátní komora, Akademie věd a všechny 4 právnické fakulty, které jsou součástí veřejných univerzit. Nutno podotknout, že ani oslovené instituce nebyly zdaleka zajedno.

Ve věci 4 Tz 18/2007 byla fyzická osoba odsouzena pravomocným odsuzujícím rozsudkem pro spáchání trestného činu k podmíněnému trestu odnětí svobody. Ve zkušební době však byla odsouzena za jiný trestný čin pravomocným odsuzujícím trestním příkazem. To mělo za následek vydání rozhodnutí (formou usnesení) o nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu odnětí svobody. Proti usnesení o nařízení výkonu trestu podal odsouzený stížnost, o které rozhodoval Vrchní soud. Proti zamítavému usnesení Vrchního soudu podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného (vedená právě pod sp. zn. 4 Tz 18/2007). Teprve až po právní moci rozhodnutí o nařízení výkonu podmíněného trestu došlo k pravomocnému zproštění obžaloby obviněného pro skutek považovaný za trestný čin, údajně spáchaný ve zkušební době. To z procesního hlediska znamenalo, že trestní příkaz, který sloužil jako podklad pro usnesení o nařízení výkonu trestu, byl mimořádným opravným

---

⁷⁶ pro srov. význam precedenčního práva v Knapp, V.: *Teorie práva*, 1. Vydání. Praha, C.H.Beck, 1995, str. 100,101 „3. Precedenční právo v USA“.

⁷⁷ Knapp, V.: *Teorie práva*, 1. Vydání. Praha, C.H.Beck, 1995, str. 133, bod. 2.3.2

prostředkem zrušen a toto usnesení tudíž pozbylo zákonný podklad. Senát Nejvyššího soudu stížnost ministra spravedlnosti zamítl, protože byl toho názoru, že v daném případě byl dán prostor pro obnovu řízení oproti rozhodnutí o nařízení výkonu trestu. Dle názoru senátu je vydání zprošťujícího rozsudku novým důkazem ve smyslu ust. § 278 odst. 1 TR, i když toto rozhodnutí, vydané dle ust. §330 odst. 1 TR, v době rozhodování ještě neexistovalo. Z odůvodnění: „*Byť rozhodování o osvědčení či nařízení podmíněného trestu podle § 60 odst. 1 tr. zák. není expressis verbis uvedeno v ustanovení § 278 odst. 1 tr. ř., lze vycházet ze závěru, že by podmínky obnovy byly splněny při logickém výkladu tohoto ustanovení, že jde o rozhodnutí o trestu z rozhodnutí na rozsudek obsahově navazující. .... Podmínky obnovy řízení z pohledu Protokolu č. 7 jsou tedy širší nežli ty, které jsou uvedeny v existujícím českém trestním řádu v ustanovení § 278 odst. 1 tr. ř., a za této situace má Nejvyšší soud zato, že povolení obnovy řízení v posuzovaném případě požadavkům stanoveným čl. 4 odst. 2 citovaného Protokolu č. 7 plně konvenuje. Naopak je názoru, že zcela doslovný či dokonce restriktivní výklad zákona by v tomto případě nebyl ku prospěchu obviněného v situaci, jíž je třeba právně řešit.*“ Výše zmíněné rozhodnutí se tak argumentačně opírá o mezinárodní právo, konkrétně o Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „EÚLP“), ze které dovozuje, že je možné rozšířit okruh rozhodnutí, vůči nimž je obnova přípustná nad rámec ust. §277, resp. §278, vycházejíc přitom z čl. 4 odst. 2⁷⁸ Protokolu č. 7 k EÚLP.⁷⁹

Trestní kolegium Nejvyššího soudu nakonec ve svém podrobně odůvodněném sjednocujícím stanovisku Tpjn 302/2012-I ze dne 30. 1. 2013 dospělo k následujícím závěrům. (I.) Výčet rozhodnutí uvedených v ustanovení § 277 tr. ř. je taxativní a jejich okruh nelze rozšiřovat ani s použitím analogie *in bonam partem*, přičemž přípustnost obnovy nelze dovozovat ani z ustanovení čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 EÚLP. (II.) Jestliže se odsouzený neosvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení a soud rozhodl, že vykoná uložený trest odnětí svobody (§ 83 odst. 1, § 86 odst. 1 tr. zákoníku), a je-li důvodem tohoto

---

⁷⁸ úplné znění článku 4:

Právo nebýt souzen nebo potrestán dvakrát

1. Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu.

2. Ustanovení předchozího odstavce nejsou na překážku obnově řízení podle zákona a trestního řádu příslušného státu, jestliže nové nebo nově zjištěné skutečnosti nebo podstatná vada v předešlém řízení mohly ovlivnit rozhodnutí ve věci.

3. Od tohoto článku nelze odstoupit podle článku 15 Úmluvy.

⁷⁹ 4 Tz 18/2007

rozhodnutí spáchání trestného činu ve zkušební době podmíněného odsouzení, jímž byl odsouzený uznán vinným pravomocným rozsudkem (trestním příkazem), který byl následně zrušen na podkladě mimořádného opravného prostředku, pak nelze uvedenou situaci řešit obnovou řízení, ale zrušením takového rozhodnutí ke stížnosti pro porušení zákona.⁸⁰

Tímto rozhodnutím dalo kolegium „zapravdu“ senátu 3 Tz v otázce procesního postupu, když se v podstatě ztotožnilo s názorovou argumentací rozhodnutí 3 Tz 92/2011. Zaujetím tohoto stanoviska byl stanoven právní postup pro řešení obdobných situací do budoucna. Ve stanovisku kolegia je jednoznačně řečeno, že v ust. §277 TŘ není žádný prostor pro analogickou aplikaci, protože toto ustanovení je rigidně taxativní. Stejně ustanovení navíc vymezuje právně-procesní rámec, ve kterém musí být tato rozhodnutí učiněna, a sice jedná se pouze o rozhodnutí učiněná v rámci „trestního stíhání“, tj. konkrétně vymezené fáze trestního řízení. Rozhodnutí o výkonu trestu, resp. jeho přeměně, spadá již do vykonávacího řízení. Kolegium jako protiargument k odkazu na čl. 4 odst. Protokolu č. 7 k EÚPL uvádí, že z tohoto článku Úmluvy by sice teoreticky bylo možné dovozovat širší podmínky pro obnovu řízení, než které stanoví vnitrostátní trestní řád, ovšem zpětný odkaz v čl. 53 Úmluvy takovou možnost vylučuje a tudíž je třeba vycházet z vnitrostátní právní úpravy. To platí z důvodu, že vnitrostátní trestní právo procesní je příznivější s ohledem na garanci právní jistoty a předvídatelnost rozhodování podle důsledně diferencované právní úpravy mimořádných opravných prostředků v trestním řízení soudním.⁸¹

Vše výše uvedené se týká pouze rozhodnutí, která byla vydána vnitrostátními soudy. Toto tvrzení se na první pohled může zdát až úsměvně jednoznačné, avšak je potřeba vzít v úvahu fakt, že Česká republika ne vždy tvořila samostatný a svrchovaný stát. Po rozdělení společného státu, kdy se nástupnickými státy České a Slovenské Federativní Republiky stala Česká republika a Slovenská republika, mohou trestní řízení konat jen soudy jednoho z těchto států, a to ty, které vyhlásily rozsudek. K tomuto vydal Nejvyšší soud stanovisko⁸², ze kterého kontinuálně vychází i mnoho pozdějších rozhodnutí.⁸³

---

⁸⁰ Tpjn 302/2012-I

⁸¹ z odůvodnění Tpjn 302/2012-I

⁸² Stn 1/95

⁸³ například lze uvést 4 Tz 61/2006

Tím pádem do pravomoci soudů České republiky rovněž nespadá ani rozhodování o povolení obnovy řízení a zrušení pravomocného rozhodnutí ve věcech, v nichž před datem 1. 1. 1993 rozhodl soud se sídlem na území Slovenské republiky.⁸⁴

4.3 Důvody obnovy řízení

Důvody, na základě nichž je možno usilovat o obnovu řízení, lze v zásadě rozdělit do tří skupin. První dva důvody jsou upraveny trestním řádem, poslední upravuje zákon č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu. Zaprvé se jedná o nové skutečnosti nebo důkazy (tzv. „nova“ nebo „novoty“), které byly orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé a které mohou samy o sobě nebo ve spojení s jinými skutečnostmi či důkazy odůvodnit jiné než původní rozhodnutí (§278 odst. 1 až 3). Druhým důvodem je skutečnost, že je pravomocným rozsudkem zjištěno porušení povinností policejního orgánu, státního zástupce nebo soudce v původním řízení jednáním zakládajícím trestný čin (§ 278 odst. 4). Třetím důvodem pro obnovu řízení je zrušení právního předpisu Ústavním soudem (§71 zák. o ÚS)

4.3.1 Nové skutečnosti a nové důkazy

K tomuto lze v první řadě uvést, že z uplatněných novot nemusí být bez důvodných pochybností patrná způsobilost ovlivnit předchozí rozhodnutí. Postačuje u nich pouze určitý stupeň pravděpodobnosti, který podléhá individuálnímu zkoumání soudu. Vyplývá jak jednak ze samotného zákona (§ 278 odst. 1 až 3 – „by mohly“) a jednak z četné judikatury. Soud totiž nemůže navržená nova pouze nekriticky převzít, nýbrž je povinen zkoumat jejich dopad na ten který případ zvlášť ve vztahu ke skutečnostem a důkazům, na nichž bylo založeno původní skutkové zjištění.

„Nové skutečnosti nebo důkazy se musí týkat skutkových okolností, a to takových, které nastaly již před původním rozhodnutím, proto mohly ovlivnit jeho podobu. Nové je na nich jenom to, že vyšly najevo až dodatečně po právní moci původního rozhodnutí, proto o nich příslušný orgán činný v trestním řízení v době rozhodování nevěděl. V rámci obnovy řízení však nelze přihlížet ke skutkovým

---

⁸⁴ 13 To 325/2003

změnám nastalým až po právní moci rozhodnutí (napadaného návrhem na obnovu).“⁸⁵

Z hlediska posouzení, zda se skutečně jedná o nova je rozhodující, zda o těchto skutečnostech či důkazech věděly orgány činné v trestním řízení. Není rozhodující, zda obviněný (odsouzený) o těchto skutečnostech či důkazech věděl již v původním řízení, ale z nějakého důvodu se je rozhodl neuplatnit.⁸⁶

Novými skutečnostmi ve smyslu ustanovení §278 TŘ jsou všechny ty skutečnosti, které nebyly předmětem dokazování v řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí, jež bylo návrhem na povolení obnovy napadeno. Jinými slovy je lze definovat jako objektivně existující jev, který v téže věci není důkazem, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu věci v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Tyto nové skutečnosti mohou mít různorodou povahu a zpravidla se stávají předmětem dokazování. Mohou to být jak zcela nové skutečnosti, které vůbec nebyly dokazovány, tak i změněné skutečnosti, které sice byly v původním řízení dokazovány, ale se zcela jiným výsledkem. Skutečnost v trestním řízení (tj. i v řízení o obnově) je vždy předmětem hodnocení právem a nelze ji proto s právem ztotožňovat.⁸⁷ Novou skutečností může být například údaj o totožnosti odsouzeného, který vyšel najevo až po tom, co odsouzený byl poslán k výkonu trestu pod jiným jménem, jak plyne ze stanoviska Nejvyššího soudu.⁸⁸

Novým důkazem⁸⁹ se pak rozumí důkaz, který nebyl v původním řízení obsahem spisu, nebyl uplatněn některou z procesních stran, popř. nebyl v řízení proveden. Neprovedením důkazu se rozumí stav, kdy důkaz navržen sice byl, avšak soud jej neprovedl, což samozřejmě vyžaduje řádné zdůvodnění. Za nové důkazy se považují i ty, které sice vyplývaly z původního spisu, ale příslušný orgán činný v trestním řízení se s nimi nevypořádal nebo je přehlédl. Nové důkazy se mohou týkat jak nových skutečností, tak i skutečností, na které obviněný poukazoval již v předcházejícím řízení, pro které však v původním řízení nebyly předloženy žádné důkazy, anebo sice určité důkazy předloženy byly, ale vyzněly zcela nebo v podstatných skutečnostech jinak. V tomto smyslu jsou novými

---

⁸⁵ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 742

⁸⁶ 4 Tz 37/75

⁸⁷ 5 Tz 100/2007 ve spojení s 4 Tz 10/2004

⁸⁸ Tpjn 309/2001

⁸⁹ pro srov. pojem „důkaz“ dle ust. §89 odst. 2 TŘ

důkazy či důkazními prostředky i ty provedené v původním řízení, u kterých se změnil obsah, jako jsou například znalecké posudky nebo výpovědi svědků. Výše zmíněné se tak týká i nového, resp. změněného znaleckého posudku o rozhodné skutkové okolnosti pro posouzení viny, a to dokonce i v případě, že ho podá stejný znalec jako v původní věci, pokud tento znalec na základě nových, tedy dříve neznámých skutkových okolnostech učiní jiné znalecké závěry, které mají podstatný význam pro posouzení viny odsouzeného či odsouzených.^{90 91} Pro posuzování návrhu na povolení obnovy řízení jsou tudíž relevantní i takové skutečnosti nebo důkazní prostředky, kterými jsou zpochybňovány usvědčující důkazy provedené v původním řízení. Znalecký posudek obsahující nové skutečnosti, které vedou k jinému skutkovému závěru, je třeba považovat právě za takový důkazní prostředek.⁹²

Podrobně se k problematice znaleckých posudků vyjádřil prof. Musil v článku dostupném online.⁹³

Jak již bylo zmíněno, novým důkazem může být i výpověď svědka se změněným obsahem, který se v nové výpovědi odchýlil od výpovědi učiněné v původním řízení. V takovém případě však musí být předmětem hodnocení výpovědi též důvody, pro něž došlo k obsahové změně výpovědi.⁹⁴ Pakliže by soud odmítl provést takový důkazní prostředek (výpověď svědka), musí svou úvahu zdůvodnit konkrétními okolnostmi případu. Takovou okolností může být například nadbytečnost, vzhledem k tomu, že již z přípravného řízení plyne obsah výpovědi, který by byl shodný s několika dalšími, a tudíž by výpověď žádnou novou skutečnost do řízení nepřinesla. Soud není oprávněn zaujmout odmítavý postoj ke svědecké výpovědi jen z toho důvodu, že svědek chce svou výpověď změnit a tudíž u něj může být zpochybněna věrohodnost. Dle názoru Ústavního soudu nelze odmítnout novou výpověď svědka ani v případě, že by totožný svědek již několikrát v průběhu řízení měnil svoji výpověď, přestože takové změny mohou právě tuto nevěrohodnost zakládat. V případě III. ÚS 95/99

---

⁹⁰ Tpjn 309/2001

⁹¹ Znalec je dle zák. č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících povinen využít všech svých odborných znalostí a dovedností k vyhotovení pravdivého znaleckého posudku v souladu s dosaženým stavem poznání. Ten se zakládá na zjištěném skutkovém stavu v konkrétním případě. Z toho vyplývá, že nepanuje-li pochybnost ohledně osoby znalce (jeho způsobilosti k funkci, vztahu k osobě či projednávané věci, aj.) nic nebrání ustanovit totožného znalce při řízení o povolení obnovy, je-li zjištěn jiný skutkový stav, který vyžaduje ustanovení znalce.

⁹² II. ÚS 2445/08

⁹³ <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>

⁹⁴ 7 Tz 1/80

[165/1999 USn.] se jednalo o tzv. korunního a vlastně jediného svědka, který z trestné činnosti navrhovatele ústavní stížnosti usvědčoval a ten pro ni byl odsouzen. Zde byla výpověď svědka, který v minulosti svoji výpověď několikrát změnil, postavena nad princip právní jistoty a nezměnitelnosti rozhodnutí právě z toho důvodu, že je jednalo o svědka jediného. Jak ostatně z právní věty plyne, odmítnutím provedení takového důkazu (výslechu tzv. korunního svědka) lze mít za to, že takto navrhovaný a zásadní důkaz nebyl dostatečně verifikován a tak v konečném důsledku bylo porušeno i právo navrhovatele na spravedlivý proces, zejména z hledisek ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Závěry o věrohodnosti svědka proto není možné generalizovat. To samo o sobě dokazuje výše uvedenou skutečnost, že je třeba pečlivě zkoumat každý případ zvláště ve vztahu k unikátním skutkovým okolnostem.⁹⁵

Soud by při rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení, potažmo obnoveném řízení, měl posuzovat rovněž důkazní váhu výpovědi z hlediska plynutí času. Ta se postupem času snižuje jednak vzhledem ke schopnosti osoby vybavit si konkrétní skutkové okolnosti a jednak k jejímu matrikovému věku.

Relevantním důvodem, na jehož základě je možno podat návrh na povolení obnovy řízení je i tzv. „opomenutý důkaz“, který lze subsumovat pod kategorii „nové důkazy“. Jedná se o důkaz, který měl být proveden v původním řízení, ale z nějakého důvodu proveden nebyl. Mezi opomenuté důkazy se řadí i situace, v nichž bylo stranami trestního řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut. Prakticky tak v rozhodnutí nebyla o tomto důkazu zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, která neodpovídá povaze a závažnosti věci. Nevypořádáním se s takovými důkazy ze strany soudu je zásahem do základního práva na spravedlivý proces, což zakládá nejen nepřezkoumatelnost takového rozhodnutí, ale i jeho protiústavnost.⁹⁶ Pregnantně se vyjádřil i Ústavní soud ve svých dvou nálezech.⁹⁷ Dovolím si je zde uvést, přestože se jedná o nálezy týkající se občanskoprávního sporu. Podstatné je na nich to, že Ústavní soud zde své úvahy zevšeobecňuje, což může být přínosné z hlediska nahlížení na tuto problematiku.

---

⁹⁵ III. ÚS 95/99

⁹⁶ 7 Tdo 420/2009

⁹⁷ III. ÚS 61/94 a III. ÚS 95/97

O opomenutém důkazu v trestním řízení hovoříme též tehdy, byl-li soud povinen provést nějaký důkaz, nicméně s odkazem na své vlastní hodnocení situace tak neučinil, např. v případě znaleckého posudku. Soudu totiž nepřísluší nahrazovat důkaz znaleckým posudkem hodnocením vlastním. Také z hlediska zásady spravedlivého procesu platí názor, podle kterého posoudí-li soud sám skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí, aniž ohledně těchto skutečností provedl znalecké dokazování, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, přičemž není ani podstatné, zda soud odbornými znalostmi disponuje. Pakliže soud provádí hodnocení důkazní situace (zejména v odůvodnění rozhodnutí), musí tak činit pregnančně, avšak pouze v rovině právní s ohledem na zásadu *iura novit curia*. Logická interpretace určitých posudků (v projednávaném případě šlo o lékařské posudky) může nanejvýš představovat závěr, že hlubší znalecké zkoumání je opodstatněné.⁹⁸

Zkoumání, zda nové skutečnosti nebo důkazy jsou způsobilé samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy příslušným orgánům dříve známými odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí ve věci soud provádí porovnáním dosud provedených důkazů a dosavadního skutkového zjištění s důkazním významem nově tvrzených skutečností nebo nově navrhovaných důkazů. Činí tak v intencích zásady volného hodnocení důkazů (§2 odst. 6)⁹⁹, přičemž takový postup není v rozporu se zásadou bezprostřednosti (§2 odst. 12).¹⁰⁰ Výsledkem tohoto zkoumání nemusí být ještě nové úplně změněné skutkové zjištění, nýbrž postačuje určitý stupeň pravděpodobnosti či důvodný předpoklad pro možnou změnu rozhodnutí. Způsobilost nové skutečnosti nebo důkazu změnit původní rozhodnutí je vždy třeba posuzovat podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí, tedy *ex tunc*.¹⁰¹

Z toho vyplývá povinnost soudu hodnotit nové skutečnosti či důkazy optikou původní právní úpravy. Návrh na povolení obnovy řízení, resp. skutečnosti a důkazy v něm uvedené, hodnotí soud jednak z hlediska okamžiku, kdy vyšly najevo, a jednak z hlediska jejich samostatného účinku nebo účinku ve spojení s jinými již známými skutečnostmi či důkazy na pravomocné rozhodnutí. To fakticky znemožňuje aplikovat proběhnuvší změny v hmotném právu (které se

---

⁹⁸ III. ÚS 1330/11

⁹⁹ pro srov. kapitola 3.3.8

¹⁰⁰ pro srov kapitola 3.3.11

¹⁰¹ 4 Tz 97/2007 ve spojení s 4 Tz 111/2006

nedají považovat za skutečnost dříve neznámou) nebo změny v právních názorech vyšších soudních instancí, přestože by mohly mít vliv na původní rozhodnutí.¹⁰²

Obnova řízení se povolí také tehdy, vyjdou-li najevo nové skutečnosti nebo důkazy, vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu. Takovým důvodem může být například situace, kdy soud rozhodující později nevěděl o dřívějším pravomocném odsouzení téhož obviněného, a proto překročil svým výrokem o trestu nejvyšší výměru určitého druhu trestu.¹⁰³

Vzhledem k uplatňovanému principu vymezeného přezkoumání (viz. kapitola 3.4.6) je nutno v návrhu na povolení obnovy uvést všechny relevantní skutečnosti, na základě kterých může soud povolit první fázi obnovy řízení. Nebudou-li takové skutečnosti či důkazy uvedeny, soud se jimi zabývat nebude. Vedle samotného návrhu novot je třeba i zdůvodnit jejich konkrétní přínos pro daný případ.

4.3.2 Porušení povinností orgánu činným v trestním řízení jednáním zakládajícím trestný čin

Druhým důvodem pro povolení obnovy řízení je dle ust. §278 odst. 4 situace, kdy bude pravomocným rozsudkem zjištěno porušení povinností orgánu činného v trestním řízení jednáním zakládajícím trestný čin, který byl spáchaný v době původního řízení. Zákon dále neupřesňuje, zda se jedná o povolení obnovy ve prospěch či neprospěch. Z toho proto můžeme dovodit, že jsou přípustné obě tyto možnosti v závislosti na konkrétním porušení.

„Nevyžaduje se, aby uvedené porušení povinností některého z vyjmenovaných orgánů bylo způsobilé vyvolat pochybnosti o správnosti skutkového zjištění původního rozsudku nebo usnesení. Uvedená podmínka je splněna např. i tehdy, dopustil-li se naznačeného trestného činu státní zástupce

---

¹⁰² 3 Tz 82/2001

¹⁰³ 4 Tz 10/2004

teprve ve stadiu řízení před soudem, takže pak původní řízení skončilo rozhodnutím soudu.“¹⁰⁴

V případě porušení povinnosti, které není tak závažné, aby naplnilo znaky trestného činu, ale jen přestupku nebo kárného provinění, tato podmínka není splněna, leda by se jednalo o porušení mající povahu skutečností dle ust. §278 odst. 1 až 3. To platí i v případě, bylo-li by zjištěno spáchání trestného činu, avšak nedošlo k pravomocnému odsouzení pro jinou překážku, např. z důvodu amnestie nebo promlčení.¹⁰⁵

4.3.3 Zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu

Jak již bylo ve zkratce zmíněno v předchozí kapitole, třetím důvodem pro obnovu řízení je zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu (tzv. derogační nález). Musí ovšem jít o předpis, na jehož základě byl v trestním řízení vydán rozsudek nebo trestní příkaz, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud úplně vykonán. (§71 zákona o ÚS). Tento důvod lze uplatnit pouze v rámci trestního řízení, podrobněji viz. citace níže.^{106 107} Vzhledem k tomu, že od novely trestního řádu č. 265/2001 Sb. není možné trestním příkazem uložit trest nepodmíněného odnětí svobody, úplným vykonáním rozhodnutí je míněno rozhodnutí o osvědčení ve zkušební době dle ust. §179h odst. 1, nebo fikce osvědčení dle odst. 2, jako konečně rozhodnutí ve věci.

Přestože se předmětné ustanovení §71 zák. o ÚS výslovně nezmiňuje o jiných druzích rozhodnutí v trestním řízení, lze dovodit, že toto ustanovení se vztahuje i na trestní příkaz vydaný dle ust. §314e, protože dle odstavce sedmého totožného ustanovení má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku.

Po doručení nálezu Ústavního soudu, kterým bylo zrušeno rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení nebo jeho části, pokračuje tento orgán v tom stadiu řízení, které bezprostředně předcházelo vydání zrušeného rozhodnutí, nestanoví-li zákon nebo nález Ústavního soudu jinak. Přitom je vázán právním

¹⁰⁴ Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 729

¹⁰⁵ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3390

¹⁰⁶ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 744-745 ve spojení s CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 403

¹⁰⁷ Pl. ÚS 15/01

názorem, který vyslovil ve věci Ústavní soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Ústavní soud nařídil. Bylo-li nálezem zrušeno rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení pouze ve prospěch obviněného (odsouzeného), nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch, ust. §150 zde platí přiměřeně.

„Na rozdíl od pravomocných trestních rozsudků rozhodnutí vydaná v občanském soudním řízení, v řízení správním, jakož i rozhodnutí ve věcech trestních ve formě odlišné, než je rozsudek a trestní příkaz, zůstávají v důsledku derogačního nálezu Ústavního soudu nedotčena. Jestliže ale ke dni zrušení právního předpisu tato rozhodnutí nebyla ještě vykonána, je derogační nález důvodem pro podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí pro nepřipustnost. .... Posuzování důvodnosti obnovy řízení, resp. zastavení výkonu rozhodnutí v případech, kdy Ústavní soud zrušil pouze části právních předpisů, popřípadě některá jejich ustanovení, závisí na závěru, zda dané pravomocné rozhodnutí bylo vydáno právě podle zrušené části, resp. podle ustanovení předmětného právního předpisu.“¹⁰⁸

4.4 Osoby oprávněné podat návrh na povolení obnovy řízení, obsahové náležitosti návrhu

Orgány činné v trestním řízení *ex officio* nikdy nezkoumají, zda důvody pro obnovu řízení od nabytí právní moci rozhodnutí jsou nebo ne. Jedná se výlučně o návrhové řízení, ve kterém se uplatní zásada dispoziční, jak ostatně vyplývá z ust. §280 odst. 1. Ovšem nastane-li situace předvídaná v ust. §280 odst. 5, tedy dozví-li se soud nebo jiný státní orgán při výkonu své činnosti o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy, je povinen oznámit ji státnímu zástupci. Ten, jedná-li se o skutečnost příznivou, o ní musí neprodleně spravit odsouzeného, anebo není-li to možné, jinou osobu oprávněnou k podání návrhu, pokud takový návrh nepodá sám.

---

¹⁰⁸ Jan Filip, CSc., Pavel Holländer, Vojtěch Šimíček Zákon o Ústavním soudu, 2. vydání. Praha: 2007, str. 450-451

Obnova řízení může být povolena ve prospěch, v neprospěch nebo ve prospěch i neprospěch zároveň.¹⁰⁹ Návrhem na povolení obnovy řízení ve prospěch odsouzeného je míněn takový návrh, který je podán za účelem vydání příznivějšího rozhodnutí, než kterým byla osoba odsouzena. Toto příznivější rozhodnutí se může týkat výroku o vině, jakož i výroku o uložené sankci. Z toho logicky vyplývá, že návrhem podaným v neprospěch se rozumí návrh, jímž se usiluje o vydání méně příznivého rozhodnutí.

Jedinou osobou oprávněnou k podání návrhu v neprospěch je státní zástupce. Ten však není oprávněn takový návrh podat, jestliže trestnost činu zanikla nebo uplynula lhůta pro podání v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání nebo na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo (aboliční rozhodnutí) nebo obviněný zemřel.

Ve prospěch osoby odsouzené (kromě ní samotné) může podat návrh státní zástupce a dále osoby oprávněné podat v její prospěch odvolání. Tím se ve smyslu ust. §247 odst. 2 rozumí příbuzný osoby odsouzené v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. V řízení proti uprchlému je osobou oprávněnou k podání takového návrhu i obhájce dle ust. §304 TŘ. V případě mladistvého je k podání návrhu, kromě výše zmíněných, oprávněn zákonný zástupce mladistvého dle ust. §43 ZSVM a orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále též „OSPOD“) dle ust. §72 odst. 1 ZSVM a to i proti vůli této osoby. Osvojenec zde samozřejmě nepřipadá v úvahu. OSPOD je k tomu dle odst. 2 oprávněn pouze do 19. roku matrikového věku odsouzeného. K podání návrhu jsou oprávněné i osoby omezené ve svéprávnosti prostřednictvím zákonných zástupců. Poškozený není oprávněn podat tento návrh ani ve prospěch obviněného.¹¹⁰

Osoba, která návrh na povolení obnovy řízení podala, může jej výslovným prohlášením vzít zpět, a to až do doby, než se soud prvního stupně odebere k závěrečné poradě. Návrh na povolení obnovy řízení podaný ve prospěch odsouzeného jinou oprávněnou osobou nebo za odsouzeného obhájcem nebo zákonným zástupcem může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem

---

¹⁰⁹ Je-li povolena ve prospěch i neprospěch současně, neuplatní se zákaz reformace in peius.

¹¹⁰ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 748

odsouzeného; to neplatí, pokud takový návrh podal státní zástupce nebo byl-li takový návrh podán oprávněnou osobou po smrti odsouzeného Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení vezme usnesením na vědomí předseda senátu soudu prvního stupně. Takové rozhodnutí nebrání pozdějšímu opětovnému podání návrhu na povolení obnovy řízení.

K obsahovým náležitostem návrhu lze uvést, že v trestním řádu nejsou nikde stanoveny. Je proto nutné vycházet z náležitostí obecného návrhu dle ust. § 59 TR. Podání lze učinit písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě, telegraficky, telefaxem nebo dálnopisem a musí z podání být patrné, kterému orgánu činnému v trestním řízení je určeno, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje, musí být také podepsáno a datováno. Nesplňuje-li návrh ani tyto obecné požadavky, orgán činný v trestním řízení jej vrátí zpět podateli spolu s poučením jak nedostatky odstranit. Nejsou-li nedostatky odstraněny, návrh je odmítnut a nepřihlíží se k němu. Rovněž se nepřihlíží k názvu takového návrhu, ale k jeho vlastnímu obsahu.

Aby podání mělo šanci na úspěch, vedle obecných náležitostí je nutno uvést i náležitosti zvláštní pro tento případ, tedy vymezit důvody obnovy řízení, na kterých se návrh zakládá. To prakticky znamená označit nové skutečnosti či důkazy způsobilé vyvolat zamýšlené účinky. Kromě jejich nezaměnitelného označení (např. u svědecké výpovědi to jsou osobní údaje osoby, u nové skutečnosti její pregnantní popis) je nutné uvést i v čem konkrétně spatřuje osoba podávající návrh jejich přínos pro daný případ, tedy odůvodnit, proč jsou tyto nové skutečnosti či důkazy způsobilé samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí ve věci. Návrh podaný z důvodu ust. §278 odst. 4 je třeba doložit příslušným pravomocným rozhodnutím. Stejně tak by měla osoba podávající návrh postupovat v případě zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu.

Nesplnění náležitostí návrhu nemůže samo o sobě vést k zamítnutí návrhu, protože zákon výslovně požadavky nestanovuje a tudíž není možno z toho vyvozovat nepříznivé důsledky. Důsledkem obsahově nedostatečného návrhu

však může být zamítnutí dle ust. §283 písm. d), protože soud s největší pravděpodobností neshledá důvody obnovy.¹¹¹

Podání návrhu nemá suspenzivní¹¹² ani devolutivní¹¹³ účinek. Soud je nicméně oprávněn suspenzivní účinek přiznat, byl-li návrh podán ve prospěch odsouzeného a nové skutečnosti či důkazy mají takovou váhu, že odůvodňují odložení nebo přerušování výkonu trestu pravomocně uloženého v původním řízení na základě ust. §282 odst. 3.

4.5 Řízení o návrhu na povolení obnovy (judicium rescindens)

Celý proces obnovy řízení je rozdělen do dvou základních částí. Jedná o řízení obnovovací (*iudicium rescidens*) a řízení obnovené (*iudicium rescisorium*). V první části soud musí nejprve rozhodnout, zda argumenty předložené stranou, která obnovu řízení navrhuje, mají natolik dostatečnou váhu a relevanci, aby byly schopné odůvodnit jiné než původní rozhodnutí ve věci. Přitom se ani tak nezkoumá jejich konkrétní dopad, jako spíše míra pravděpodobnosti vyvolat zamýšlenou změnu. Pro další postup je nejprve nutné pojednat o místní a věcné příslušnosti soudu dle ust. §281.

4.5.1 Příslušnost soudu k rozhodnutí o obnově a rozhodnutí ve věci

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhoduje soud, který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě. Do tohoto výčtu můžeme také zařadit odstoupení od trestního stíhání mladistvého (viz. kap. 4.2)

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, a řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání

---

¹¹¹ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 746

¹¹² viz. kapitola 3.4.8

¹¹³ viz. kapitola 3.4.7

rozhoduje soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni. Do tohoto výčtu můžeme také zařadit dohodu o vině a trestu (viz. kap. 4.2).

Přestože ve věci v prvním stupni rozhodoval okresní soud, rozhodne o návrhu na povolení obnovy krajský soud, navrhne-li to státní zástupce s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, které nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu.

Na rozdíl od ostatních mimořádných opravných prostředků se u obnovy neuplatní tzv. centralizovaný devolutivní účinek. Je tomu tak právě s ohledem na možnosti nalézacího soudu nejlépe zjistit skutkový stav. V návaznosti na věcnou a místní příslušnost soudu dle ust. §16 a násl., rozlišuje ustanovení §281 tři skupiny případů. V první skupině jsou uvedeny případy, ve kterých v původním řízení nevydal rozhodnutí soud, protože o nich rozhodnuto ještě v přípravném řízení. „Pánem“ přípravného řízení je až do okamžiku podání obžaloby státní zástupce, který, stejně jako soud, může schválit narovnání (§309), postoupení věci jinému orgánu (§171) a podmíněné zastavení trestního stíhání (§307). Druhá skupina pojednává o případech, kdy původní řízení skončilo meritorním rozhodnutím soudu a ve třetí skupině se jedná o případy, kdy na základě novot je důvodné se domnívat, že v obnovovacím řízení je dána věcná příslušnost krajského soudu dle ust. §17, přestože v původním řízení rozhodoval okresní soud.

Založení příslušnosti krajského soudu je podmíněno podáním odůvodněného návrhu státního zástupce dle ust. §281 odst. 3. Státní zástupce je v tomto ohledu fakticky jedinou osobou způsobilou vyvolat změnu věcné příslušnosti soudu, protože okresní soud není oprávněn sám předložit věc vrchnímu soudu k posouzení, přestože má za to, že ve věci není sám příslušný dle ust. §188 odst. 1 písm. a.¹¹⁴

V případě, že by okresní soud shledal podmínky k povolení obnovy řízení a současně shledal, že trestný čin, ohledně něhož byla obnova povolena, je třeba pokládat za trestný čin ve smyslu ust. § 17 a státní zástupce sám nenavrhl změnu příslušnosti, soudu nic nebrání, aby věc dle ust. § 284 odst. 2 vrátil státnímu zástupci k došetření. Lze totiž usuzovat, že zákonné vymezení „považuje-li to za potřebné pro objasnění věci“ dopadá právě na tyto případy. Ustanovení §191 platí

---

¹¹⁴ Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 732 ve spojení s 1 Ntd 9/2004

i zde, což znamená, že okresní soud v usnesení uvede, proč státnímu zástupci věc vrací a konkretizuje, ve kterých směrech je třeba přípravné řízení doplnit, a které skutečnosti je třeba objasnit, popřípadě které úkony je třeba provést. Fakticky tak soud státnímu zástupci předestře své důvody, na základě se domnívá, že jsou dány důvody pro změnu věcné příslušnosti. Dá se očekávat, že státní zástupce na základě soudem uvedených důvodů změnu příslušnosti dle ust. §281 odst. 3 navrhne, neobjeví-li se další nova, jež by tento postup znemožnila. Pakliže by státní zástupce navrhl změnu příslušnosti, pro krajský soud, který dle ust. §281 odst. 3 povolil obnovu řízení, je vrácení věci do přípravného řízení obligatorní.¹¹⁵

Dojde-li mezi okresním a krajským soudem ke sporu o příslušnost, rozhodne, na základě usnesení o předložení věci k rozhodnutí, některý ze dvou vrchních soudů, případně Nejvyšší soud.¹¹⁶

Co se složení senátu týká (nerozhoduje-li ve věci pouze samosoudce), může rozhodovat ve stejném, ale i jiném složení než v původním řízení. Ústavní soud poměrně často řeší stížnosti týkající se složení senátu. Ten nicméně již několikrát judikoval, že řízení o obnově řízení představuje samostatné řízení, tudíž není-li senát ve stejném (jiném) složení, není tím porušeno právo na spravedlivý proces a stejně tak není porušen princip zákonného soudce. Ad absurdum, pokud by senát musel rozhodovat ve stejném složení, jak namítá celá řada ústavních stížností, nebylo by možné se vypořádat s takovými událostmi jako je úmrtí soudce, jeho odchod z funkce aj. Toto řízení se ve většině případů vede až s odstupem času často i několika let, a tudíž není možné takto postupovat.¹¹⁷ Pro vyloučení soudce z rozhodování nemůže být důvodem ani skutečnost, že předseda senátu krajského soudu rozhodoval o odvolání proti odsuzujícímu rozsudku. Trestní řád tento důvod vyloučení nestanovuje.¹¹⁸

V tomto řízení platí též princip *benefitia cohaesionis*. Jestliže soud povolí obnovu ve prospěch odsouzeného z důvodů, které prospívají také některému spoluodsouzenému nebo zúčastněné osobě, povolí zároveň obnovu též v jejich prospěch.

---

¹¹⁵ 1 Ntd 9/2004

¹¹⁶ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3407

¹¹⁷ II. ÚS 2384/14, I. ÚS 470/02 a dále IV. ÚS 186/03

¹¹⁸ III. ÚS 62/04

V řízení o povolení obnovy řízení se dále uplatní i princip *in dubio pro reo*, tedy „při pochybnostech ve prospěch“. Senát (soudce) rozhodující o povolení obnovy řízení by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být zásadně otevřený tomu, že předložený důkaz může dosavadní rozhodnutí o vině zvrátit jen tím, že vyvolá důvodné pochybnosti, přestože sám ve věci nemusí nic jednoznačně prokazovat. To (možná tím více) platí i pro soudce, který ve věci rozhodoval již v původním řízení.¹¹⁹

Je-li pro rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy k prověření jeho důvodnosti třeba některou okolnost předem objasnit, provede potřebné šetření předseda senátu nebo na jeho žádost některý jiný orgán činný v trestním řízení, popřípadě i policejní orgán. Pro takové šetření platí ustanovení hlavy páté. V případech zvláště naléhavých lze k zajištění důkazního materiálu na podkladě usnesení senátu použít i prostředků uvedených v hlavě čtvrté. Zajistit osobu obviněného vydáním příkazu k zatčení a vzetím do vazby lze však před povolením obnovy jen tehdy, navrhne-li to státní zástupce podávaje návrh na obnovu v neprospěch odsouzeného a považuje-li to soud za nezbytné vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež nově vyšly najevo, závažnosti trestného činu a naléhavosti vazebních důvodů. Byl-li podán návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch odsouzeného, může soud vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež nově vyšly najevo, odložit nebo přerušit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení.

O návrhu na povolení obnovy rozhoduje soud zásadně vždy ve veřejném zasedání. Přípustných je několik výjimek. Jedná o případy dle ust. §283, tedy případy, kdy a) návrh byl podán osobou neoprávněnou b) směřuje-li návrh jen proti rozhodnutí nebo výroku, proti kterému není obnova přípustná c) je-li obnova vyloučena dle ust. §279 nebo d) nejsou-li shledány důvody obnovy dle ust. §278. Dle písmena d) může být návrh zamítnut v neveřejném zasedání pouze za předpokladu, byl-li již ten samý návrh opřený o stejné skutečnosti a důkazy dříve zamítnut a nový je tak jen jeho opakováním. V neveřejném zasedání se rozhoduje i tehdy pokud se jedná o případ dle ust. §64 ZSVM.¹²⁰

---

¹¹⁹ I. ÚS 2517/08

¹²⁰ k zásadě veřejnosti viz. blíže kap.3.3.10

Po zvážení všech relevantních skutečností soud vydá v obnovovacím řízení rozhodnutí formou usnesení, které bude obsahovat jeden z následujících výroků:

- a) obnova řízení se povoluje dle ust. §284, nebo
- b) návrh na povolení obnovy řízení se zamítá dle ust. §283.

Pakliže obnova řízení je dle ust. §284 povolena, soud zároveň zruší napadené rozhodnutí zcela nebo v části, v níž je důvodný, s výslovným odůvodněním, zda povoluje obnovu ve prospěch nebo v neprospěch odsouzeného, nebo zda ji povoluje ve prospěch a neprospěch současně. Zákon to sice nevyžaduje, ale soudní praxe ano, vzhledem k dalšímu průběhu obnoveného řízení (§289). Pokud v původním řízení došlo k odvolání státního zástupce nebo obžalovaného a o případu rozhodoval soud druhého stupně, musí soud při povolení obnovy vždy kromě odsuzujícího rozhodnutí zrušit i rozhodnutí vydané v prvním stupni.¹²¹ Po pravomocném povolení obnovy se v případech dle ust. §288 odst. 1 pokračuje v přípravném řízení (tím se mění procesní postavení osoby a z odsouzeného stává opět obviněný). V ostatních případech se v řízení pokračuje na podkladě původní obžaloby (tím se z odsouzeného stává opět obžalovaný), pokud nebylo v usnesení o povolení obnovy vysloveno, že se věc vrací státnímu zástupci k došetření. Krajský soud, který dle ust. §281 odst. 3 povolil obnovu řízení, v němž v prvním stupni rozhodl okresní soud, vrátí věc vždy státnímu zástupci (ust. §191 tu platí obdobně).¹²²

Je-li zrušen byť i jen zčásti výrok o vině, je zrušen vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Soud zruší také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu.

„Dalšími výroky, které mohou mít podklad ve výroku o vině, jsou výrok o povinnosti obviněného nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo vydat bezdůvodné obohacení a výrok o ochranném opatření. Při částečném zrušení výroku o vině je třeba zrušit jen ty další výroky, které měly ve zrušené části podklad. .... Rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, která

---

¹²¹ 1 Tz 4/70

¹²² Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2013, str. 884-885

pozbyla podkladu vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, jsou rozhodnutí, jež časově následují po vydání zrušeného rozhodnutí, mohla být učiněna jen za právního stavu založeného tímto rozhodnutím, a bez dalšího nemohou samostatně obstát. Půjde nejčastěji o rozhodnutí ve vykonávacím řízení (§320 až §362), která se týkají zrušeného výroku o trestu“¹²³

Jak bylo řečeno, při rozhodnutí je soud vázán principem vymezeného přezkoumání. Nesmí tudíž překročit rámec návrhu na povolení obnovy, protože by se pak jednalo o rozhodnutí *ultra vires*. Výjimkou z tohoto principu je *benefitium cohaesionis* a výše zmíněné.

Soud je oprávněn dle ust. §284 odst. 3 povolit obnovu i jen ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Rozhodne-li tak, odkáže poškozeného při zrušení tohoto výroku na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Proti usnesení o povolení návrhu na obnovu řízení není přípustné dovolání, protože se nejedná o rozhodnutí ve věci samé dle ust. §265a. Proti samotnému výroku na odkázání na řízení ve věcech občanskoprávních není obnova řízení přípustná.¹²⁴

Zvláštností tohoto mimořádného opravného prostředku je možnost využít proti rozhodnutí soudu řádného opravného prostředku – stížnosti, jež má odkladný účinek, dle ust. § 286 odst. 3.

Z výše uvedeného tak vyplývá, že nařízení obnovy řízení je pro soud obligatorní, pokud jsou kumulativně splněny následující podmínky:

- 1) původní rozhodnutí bylo jedním z taxativního výčtu v ust. §277,
- 2) návrh je založen na nových skutečnostech nebo důkazech, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí,
- 3) návrh byl podán oprávněnou osobou,
- 4) nejedná se o některý z důvodů dle ust. §279, dle kterých je obnova v neprospěch vyloučena,
- 5) není naplněn některý z důvodů v ust. §283 pro zamítnutí návrhu.

---

¹²³ Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 735

¹²⁴ 3 Tdo 438/2002

4.6 Řízení po povolení obnovy (iudicium rescissorium)

Tzv. řízení obnovené začíná okamžikem nabytí právní moci usnesení¹²⁵ o povolení obnovy řízení, kterým soud vyhověl návrhu, a tudíž původní pravomocné rozhodnutí alespoň z části zrušil. Z toho je patrné, že zamítne-li soud řízení v první fázi, druhá se nekoná. Průběh této fáze tak závisí jak na rozsahu, v jakém soud obnovu povolil, dále na tom, do jaké fáze původní řízení dospělo a dále zda byla povolena obnova ve prospěch, neprospěch či obojí. Pokud se na odsouzeném vykonává trest odnětí svobody uložený původním rozsudkem, rozhodne soud po právní moci usnesení, jímž spolu s povolením obnovy zrušil výrok o tomto trestu, neprodleně o vazbě. Tj. nebudou-li přetrvávat vazební důvody dle ust. §67, osoba vykonávající trest bude propuštěna z výkonu trestu, nebyla-li již dříve propuštěna na základě ust. §282 odst. 3.

V obnoveném řízení se pokračuje ve fázi trestního řízení, která bezprostředně fázi předcházela vydání původního rozhodnutí. Byla-li tak povolena obnova řízení, které skončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu nebo trestní příkaz, nebo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, včetně odstoupení od trestního stíhání mladistvého, pokračuje se v přípravném řízení dle ust. §157 a násl. Na dohodu o vině a trestu a na trestní příkaz je nutno pohlížet jako na zvláštní způsoby řízení, konkrétně odklony v trestním řízení¹²⁶. V těchto věcech nedošlo k soudnímu projednání a proto obnovené řízení ani nemůže pokračovat v řízení před soudem na podkladě obžaloby, neboť to není fáze řízení bezprostředně předcházející té fázi, ve které bylo vydáno původní rozhodnutí.

Přípravné řízení dále pokračuje na podkladě skutečností a důkazů shromážděných v původním řízení jakož na i podkladě důkazů a skutečností, které nově vyšly najevo. Tímto „novým“ přípravným řízením je opět „pánem“ státní

---

¹²⁵ k tomu dále ust. §140 TR

¹²⁶ Odklony v trestním řízení rozumíme zvláštní způsoby trestního řízení, alternativní ve vztahu k standardnímu projednání věci v hlavním líčení, v rámci nichž je možné trestní věc vyřídít v procesněprávním smyslu stejně plnohodnotně jako ve standardním trestním řízení. Zpravidla se neuplatní stadium soudního projednání trestní věci. - <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-řízení-v-trestních-a-netrestních-vecech/odklony-v-trestním-řízení>

zástupce, což znamená, že vykonává dozor nad policejním orgánem, který v souladu se zásadou vyhledávací objasňuje způsobem uvedeným v trestním řádu okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede a to i bez návrhu stran. Z toho vyplývá možnost doplnění získaných poznatků nad rámec skutečností a důkazů uvedených v návrhu, jímž se povolila obnova řízení.

Řízení pak může skončit jedním ze způsobů dle ust. §166 až 178, tedy dojde k podání obžaloby, trestní stíhání se zastaví, či dojde k postoupení věci jinému orgánu, neboť je zde předpoklad, že čin, pro který se řízení vede, není trestným činem. V úvahu „znovu“ připadají i odklony v trestním řízení, ale pouze pokud by státní zástupce v přípravném řízení podal novou obžalobu nebo návrh na potrestání.¹²⁷ V podstatě stejně se postupuje u řízení ukončeného rozsudkem, usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, nebo pravomocným usnesením o schválení narovnání, jestliže soud věc vrátil státnímu zástupci k došetření.¹²⁸

Jestliže byla povolena obnova, jen pokud jde o některý z trestných činů, za něž byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest a soud vrátil věc státnímu zástupci k došetření, stanoví po právní moci usnesení povolujícího obnovu ve veřejném zasedání rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy (§288 odst. 3)

V ostatních případech pokračuje soud po pravomocném povolení obnovy řízení na podkladě původní obžaloby, jestliže nebylo vysloveno, že se věc vrací státnímu zástupci k došetření. Tím se věc dostává do stejného stadia, jako když byla poprvé obviněnému doručena obžaloba.

Co se výsledku řízení týká, může, ale také nemusí být jiný než v původním rozhodnutí. Vzhledem k účelu první fáze soud ani nemůže zkoumat, zda bude nově vydané rozhodnutí odlišné, lhostejno proč byla obnova povolena. Podstatné pouze bylo, zda se domněnka o nesprávnosti původního rozhodnutí zakládá na odůvodněné pochybnosti. Soud proto bude vyhodnocovat skutkový stav zjištěný v původním řízení v souladu s novy, základními zásadami (zejm. z. volného hodnocení důkazů) a právním a skutkovým stavem v době nového rozhodnutí. To je velice podstatné z hlediska aplikovaného práva. První fáze řízení byla

---

¹²⁷ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3574

¹²⁸ Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, str. 737

posuzovaná v souladu s původním právním stavem, avšak druhá fáze se již posuzuje dle aktuálně účinné právní úpravy. Výjimku v aplikovatelné úpravě lze spatřovat v ust. §2 trestního zákoníku. Pachatelem zde rozumíme osobu v postavení obviněného / obžalovaného vzhledem k tomu, že trestní zákoník, jakožto hmotněprávní předpis, tyto pojmy nezná.

Nutné je ovšem zmínit ust. §289 písm. b) protože byla- li obnova povolena ve prospěch odsouzené osoby, na výrok týkající se trestu se vztahuje *zákaz reformationis in peius*. Z toho vyplývá, že obviněného (obžalovaného) lze uznat vinným i přísnějším trestným činem při respektování původní výše sankce jako maximální.

Pakliže došlo jen k částečnému zrušení původního rozhodnutí, soud do nového rozhodnutí pojme pouze ty výroky, kvůli nimž se věc znovu rozhoduje. Na souvislosti nových a předchozích výroků soud pouze poukáže ve výroku nového rozsudku. To přiměřeně platí i u jiných rozhodnutí než je rozsudek a stejně tak u rozhodnutí vydaných orgány činných v trestním řízení.¹²⁹

Pokud byla osoba zproštěna obžaloby nebo bylo trestní stíhání zastaveno, anebo byla uznána vinou, ale odsouzena k mírnějšímu trestu, může uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy dle zák. č. 82/1998 Sb. o o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.¹³⁰

Stejný postup je možno uplatnit v případě, kdy ještě před samotným podáním návrhu na povolení obnovy řízení pravomocně odsouzená osoba zemřela, ale v rámci obnoveného řízení byla zproštěna obžaloby. V případě, který projednával Ústavní soud, stěžovatelka řízení směřující ke zproštění obžaloby podstupovala ve prospěch svého zemřelého otce a tím nesla náklady řízení v podstatě „za něj“. Ústavní soud tak v této věci vyslovil názor, že povinnost státu nahradit náklady řízení se nevztahuje jen na osobu „na níž byl vykonán trest“ ale rovněž na osobu, která byla osobě již zemřelé oprávněna zvolit obhájce. Bylo totiž v zájmu samotného právního státu, aby řízení napravující zjevné nespravedlnosti proběhlo.¹³¹

---

¹²⁹ Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: Trestní právo procesní - 6. vydání. Wolters Kluwer, 2015, str. 759

¹³⁰ tamtéž

¹³¹ I. ÚS 134/08

4.6.1 Přípustnost důkazů

Jak již bylo zmíněno, rozhodování orgánů činných v trestním řízení v rámci řízení o povolení obnovy není rozhodováním meritorním a nemůže tedy spočívat na principu jistoty. Zkoumání podmínek v řízení o povolení obnovy soud provádí na základě předloženého návrhu. Je-li návrh založen například na svědecké výpovědi, nemůže v rámci první fáze předvolat svědka a až na základě této výpovědi provedené před soudem založit své hodnocení. Takový postupem by se dopustil jednání *ultra vires*. Nejinak je tomu v případě znaleckého posudku.

Předvolání svědka či znalce k podání svědecké výpovědi je možné až ve druhé fázi, tedy řízení obnoveném. Zde ovšem může nastat problém týkající se přípustnosti důkazů ve vztahu k rozhodování v trestním stíhání, které nastalo po pravomocném povolení obnovy, přestože na nich mohl být založen návrh na řízení o povolení obnovy. Nutno dodat, že rovněž není v žádném případě myslitelné uplatnit podobný postup jako v hlavním líčení, kde, odchyluje-li se svědek v podstatných bodech své výpovědi, případně v rámci hlavního líčení odmítne vypovídat, soud může přečíst svědkovu výpověď z přípravného řízení a na této výpovědi založit své hodnocení.

Takovou situaci se zabýval Nejvyšší soud ve svých nedávných judikátech (zamítnutí stížnosti pro porušení zákona formou usnesení). Pro lepší pochopení však uvádím stručnou rekapitulaci případu.

V případě vedeném pod sp. zn. 6 Tz 14/2014-I-73 podala ministryně spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného.

Začátek tohoto dlouhého případu se datuje již před lety, když bylo zahájeno trestní stíhání proti 5 osobám, z nichž u 3 bylo později zastaveno, neboť jednání, které jim bylo kladeno za vinu, nebylo dle Vrchního státního zastupitelství trestným činem. V průběhu následného trestního řízení vedeného v souvislosti s vyvedením finančních prostředků CS Fondů proti zbývajícím spoluobviněným však vyšly najevo nové skutečnosti, na jejichž základě byl podán návrh na povolení obnovy řízení v neprospěch osoby, kterému Městský soud v Praze usnesením vyhověl. Od nabytí právní moci tohoto usnesení dne 7. 1. 2013 trestní stíhání obviněného pokračuje.

31. 10. 2013 vydal dozorující státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze tři usnesení, kterými zajistil jako náhradní majetkovou

hodnotu za výnos z trestné činnosti nemovitosti obviněného a prostředky na bankovních účtech obviněného.¹³² Všechna tato usnesení státního zástupce napadl obviněný stížnostmi, na jejichž základě Vrchní soud v Praze usnesení státního zástupce zrušil.

Usnesení státního zástupce byla vydána zejména na podkladě dvou svědeckých výpovědí, na nichž byl také postaven jeho návrh na povolení obnovy řízení v neprospěch. Nejpodstatnější je ovšem to, že v rámci řízení po pravomocném povolení obnovy (kdy se řízení opět dostává zpátky do fáze trestního stíhání) svědek č. 1 svoji výpověď v podstatných částech změnil a svědek č. 2 dokonce odmítl vypovídat. Právě z těchto skutečností vycházel Vrchní soud, když zmíněná usnesení státního zástupce o zajištění náhradní majetkové hodnoty zrušil. Zároveň s tím ve svých usneseních tento soud vyslovil několik podstatných tezí.

Zprvé uvedl, že důkazy, na základě kterých byl založen návrh o povolení obnovy řízení, musí být v obnoveném řízení znovu provedeny. Nelze je tak bez dalšího použít 2x (jednou jako podklad pro obnovu a znovu v obnoveném řízení).

Zadruhé, pakliže důkazy nebyly znovu provedeny v obnoveném řízení (tj. v podstatě v rámci opakovaného přípravného řízení), nemohou sloužit ani jako podklad pro rozhodnutí státního zástupce. Kromě neodkladných a neopakovatelných úkonů totiž platí, že v rámci trestního řízení lze použít jen takové důkazy, které byly opatřeny až po zahájení trestního stíhání.¹³³

Zatřetí, žádné ustanovení trestního řádu neupravuje možnost a způsob provedení důkazu výpovědí osoby, kterou tato učinila v jiné trestní věci.

Právě proti zrušovacím usnesením byla podána stížnost pro porušení zákona ministryní spravedlnosti, kterou se zabýval Nejvyšší soud a která je vedena pod již zmíněnou sp.zn. 6 Tz 14/2014-I-73. Nejvyšší soud se přiklonil ve své argumentaci k závěrům Vrchního soudu, když uvádí:

„Co do důkazních prostředků ve formě výpovědí jednotlivých svědků Nejvyšší soud konstatuje, že tyto měly jistě stěžejní význam zejména ohledně toho, zda bude na základě návrhu státního zástupce povolena obnova trestního řízení

---

¹³² usnesení ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 9 To 84/2013, sp. zn. 9 To 85/2013 a 9 To 86/2013

¹³³ Tj. obecně od omentu doručení usnesení o zahájení trestního stíhání dle ust. § 160 do vl. rukou dané osoby. V rámci obnoveného řízení pak tato fáze znovu nastává nabytím právní moci usnesení o povolení obnovy dle ust. § 284.

vedeného proti obviněnému. Jestliže však svědci v těchto samostatných řízeních uvedli i skutečnosti, které státního zástupce mohly vést k úvaze, že by zde mohly být splněny podmínky pro zajištění náhradní hodnoty podle § 79f tr. ř., pak bylo zcela nezbytné, aby tyto skutečnosti zopakovali při svém následném výslechu v rámci řízení po pravomocném povolení obnovy - trestním stíhání obviněného.“¹³⁴

Nejvyšší soud také dále konstatuje, že nelze při takovém důkazním stavu (změnění svědecké výpovědi č. 1 v podstatných částech a odmítnutí výpovědi č. 2) vytknout Vrchnímu soudu, že získané údaje označil za nedostatečné, aby na jejich základě mohla být soudem potvrzena již zmíněná usnesení státního zástupce, kterými se velmi výrazně zasahuje do základních lidských práv. V odůvodnění dále uvádí, že rozhodování v přípravném řízení je sice ovládáno spíše pravděpodobností než jistotou, ale je nutno se řídit dle skutečně nastalé procesní a důkazní situace. To znamená, že nelze pojímat důkazní situaci natolik extenzivně, aby důkazní prostředky (v podobě svědeckých výpovědí) pořízené v jiném řízení (v řízení o povolení obnovy) nebo dokonce v jiné trestní věci vedené proti jiným osobám, mohly být použity v rámci trestního stíhání proti obviněnému.¹³⁵

4.7 Připravované novelizace trestního řádu

Aktuálně je, jak už to tak v právu bývá, připravováno několik novelizací tohoto procesněprávního předpisu, nacházejících v různých fázích legislativního procesu. Z těchto novelizací jsem vybral dvě níže zmíněné, o kterých ve stručnosti pojednám.

Níže zmíněné novelizace se sice přímo nedotýkají zpracovávané problematiky, nicméně považuji za vhodné tuto krátkou kapitolu do své práce zařadit.

První novelizací je návrh zákona, jímž se mění trestní řád, předložený vládou sněmovně dne 13.4.2015. Návrh zákona byl rozeslán poslancům jako tisk 458/0 téhož dne. V současné době byl návrh zákona doporučen Ústavně-právním výborem ke třetímu čtení, včetně pozměňovacích návrhů. Dle důvodové zprávy tato změna sleduje tři základní cíle a sice 1) snahu o motivaci subjektů k

---

¹³⁴ 6 Tz 14/2014-I-73

¹³⁵ 6 Tz 14/2014-I-73

oznamování případů pasivní korupce 2) snahu reagovat na změny provedené na ústavní úrovni, které spočívají v omezení trestněprávní imunity poslanců, senátorů a soudců Ústavního soudu, a to na dobu trvání mandátu poslance nebo senátora či po dobu výkonu funkce soudce Ústavního soudu 3) zavedení trestnosti přípravy u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (dále také jen „zkrácení daně“).¹³⁶

Ad 1) navrhovaná úprava zavádí ust. §159c a ust. §159d, ve kterých jsou zavedeny instituty „Zvláštní ustanovení o dočasném odložení trestního stíhání“ a „Rozhodnutí o nestíhání podezřelého“, o jejichž aplikaci by měli rozhodovat státní zástupci formou usnesení, což by mělo přispět k objasňování korupce. Obecným cílem je, jsou-li proto splněny podmínky, aby osoba přijmuvší úplatek nebyla za tento trestný čin potrestána, pokud takový čin oznámí a zároveň odevzdá získaný prospěch. Dle důvodové zprávy se úprava snaží navazovat na dnes již neúčinný předchozí trestní zákon č. 140/1961 Sb., kde bylo zakotveno ustanovení § 163 - zvláštní ustanovení o účinné lítosti pro trestné činy podplácení (§ 161 zákona) a nepřímého úplatkářství (§ 162 zákona).

Ad 2) tento návrh se snaží vypořádat se změnou Ústavy provedenou zákonem č. 98/2013 Sb., kdy na základě této novely Ústavy došlo k omezení trestněprávní imunity poslanců, senátorů a soudců Ústavního soudu, a to pouze na dobu trvání mandátu poslance nebo senátora či po dobu výkonu funkce soudce Ústavního soudu. Změny provedené zákonem č. 98/2013 Sb. však řeší problematiku imunity poslanců, senátorů a soudců Ústavního soudu pouze na úrovni ústavního práva a opomíjí řešení na zákonné úrovni v trestně právních předpisech.

Ad 3) návrh rovněž předkládá novelu ust. §240 (Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby) zák. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dle které se zavádí trestnost přípravy pro skutkovou podstatu dle odstavce třetího nového znění. Dle důvodové zprávy je toto reakce na krácení DPH za pomoci tzv. karuselových podvodů.

Jako druhý lze zmínit projednávaný návrh zákona „O zajištění právní pomoci“, který byl rozeslán poslancům jako tisk 390/0 dne 21. 1. 2015. V současnosti jej projednává Ústavně právní výbor poté, co byl doporučen Organizačním výborem k dalšímu projednání i přes nesouhlasné stanovisko vlády.

---

¹³⁶ <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=458> – k novelizaci trestního řádu

Ve stručnosti lze uvést, že v souvislosti se schválením budou novelizovány i procesněprávní předpisy, tedy včetně trestního řádu. Konkrétně se pak jedná o novelizaci ust. § 38, do kterého by se dle návrhu měl vložit odst. 2 v následujícím znění (současný odst. 2 ust. §38 bude přejmenován na odst. 3; tato změna se dále dotkne i ust. §33 odst. 1 a 2): *(2) Obviněnému, u něhož nejsou dány důvody k ustanovení obhájce podle odstavce 1 a který si obhájce nezvolil, musí být ustanoven obhájce neprodleně poté, co o to požádá; to neplatí, pokud byl takto obviněnému obhájce v téže věci již dříve ustanoven, avšak obviněný požádal o zrušení ustanovení tohoto obhájce bez důležitého důvodu nebo bylo ustanovení obhájce zrušeno z důvodů na straně obviněného.*¹³⁷

Výše zmíněná změna mě přijde poněkud matoucí, neboť z mého pohledu není zcela jasné, zda se věta za středníkem vztahuje na „*neprodlené ustanovení obhájce*“, tedy po jednom zrušení ustanovení obhájce již obviněný ve smyslu tohoto ustanovení nemá nárok na obhájce *neprodleně*, nebo zda se věta za středníkem vztahuje na „*musí být ustanoven obhájce*“, tedy na *právní nárok* mít obhájce neprodleně po vyslovení žádosti. Pakliže ale věta před středníkem za splnění podmínky odmítnutí obhajoby „*bez důležitého důvodu*“ platí celá, vyplývá z toho, že obviněný po jednom odmítnutí obhajoby „*bez důležitého*“ důvodu již nadále nemá nárok na obhajobu, což z mého pohledu naplňuje znaky protiústavnosti tohoto ustanovení. Nemá-li obviněný mít do budoucna nárok na obhájce po jednom odmítnutí, může tím být dle mého názoru porušeno právo obviněného na spravedlivý proces.

Zákonodárce pravděpodobně chtěl tímto pokusem reagovat na praktiky v některých trestních řízeních, kdy dochází k umělému prodlužování řízení na základě opakovaných žádostí obviněného o změnu obhajoby za nějakým účelem, čímž se ale fakticky snaží jen o oddálení vydání rozhodnutí.

---

¹³⁷ <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=390>

5. Komparace se zahraniční právní úpravou

Jak jsem již ve stručnosti poznamenal v úvodu, obsahem této kapitoly je komparace právní úpravy mimořádných opravných prostředků se Slovenskou republikou, přičemž o prvních dvou je pojednáno jen stručně a důraz je kladen na institut obnovy řízení. S tímto státem jsme dlouho sdíleli společný osud a proto je řada institutů velmi podobných.

Na Slovensku upravuje trestní řízení zákon č. 301/2005 zbirky zakonov – trestný poriadok (dále též „TP“). Tento právní předpis upravuje následující mimořádné opravné prostředky. Jedná se o zrušení pravomocných rozhodnutí v přípravném řízení (zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní) dle ust. § 363 až § 367 TP, dovolání (dovolanie) dle ust. § 368 až § 392 TP a obnovu řízení (obnova konanie) dle ust. § 393 až § 405 TP.

První rozdíl v právní úpravě je patrný hned na první pohled, protože trestný poriadok v hlavě VIII. výslovně zmiňuje pojem „mimořádné opravné prostředky“ stejně jako další rozdíl spočívající v druzích opravných prostředků, jež je možno po právní moci uplatnit.

Zrušení pravomocných rozhodnutí v přípravném řízení je velmi podobné našemu institutu, zakotveném v ust. §174a TŘ. Jedná se o podobné oprávnění s tím rozdílem, že u nás není (a to není doktrinálně) mimořádnému kasačnímu oprávnění nejvyššího státního zástupce přiznáván statut mimořádného opravného prostředku.¹³⁸ Dle ust. § 363 TP je generální prokurátor oprávněn rušit pravomocná rozhodnutí nižších státních zástupců, stejně jako pravomocná usnesení vydaná policejním orgánem, byl-li takovým rozhodnutím, nebo řízením, které vydání předcházelo, porušen zákon. Zajímavý je v tomto ohledu fakt, že TP, na rozdíl od TŘ¹³⁹, neobsahuje taxativní výčet rozhodnutí, které je generální prokurátor svým usnesením oprávněn zrušit, z čehož vyplývá, že toto ustanovení dopadá na všechna pravomocná usnesení vydaná nižšími státními zástupci včetně všech pravomocných usnesení vydaných policejním orgánem. Generální prokurátor navíc dle ust. § 367 odst. 1 písm. a) TP disponuje oprávněním ve věci sám rozhodnout. Pakliže nerozhodne, může přikázat orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby ve věci konal nové řízení a rozhodl a společně s tím vyslovit závazný

---

¹³⁸ k tomu blíže kap. 2.4

¹³⁹ u nás je NSZ oprávněn rušit pouze nezákonná pravomocná usnesení nižších státních zástupců o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci

právní názor týkající se doplnění příslušných úkonů. Dle českého trestního řádu je NSZ oprávněn „pouze“ zrušit některé z taxativně vymezených pravomocných usnesení a společně s tím vyslovit závazný právní názor, kterým může nižšímu státnímu zástupci, jehož rozhodnutí bylo zrušeno v souladu s ust. § 174a TŘ, uložit povinnost provést úkony, případně jejich doplnění. Nelze ani zapomínat na prekluzivní lhůtu, ve které je NSZ oprávněn tato usnesení rušit. Na rozdíl od něj totiž slovenského generálního prokurátora žádná lhůta neomezuje.

Ve slovenské právní úpravě dovolání lze spatřovat prvky typické pro českou stížnost pro porušení zákona. Tuto podobnost lze spatřovat zejména v okruhu osob oprávněných dovolání podat a z toho důvodu, protože kromě okruhu osob, které jsou oprávněny podat dovolání i dle trestního řádu, TP oprávnění podat tento mimořádný opravný prostředek svěřuje též ministrovi spravedlnosti (ust. § 369 odst. 1) a to jak ve prospěch, tak v neprospěch odsouzeného. Ministr spravedlnosti je tak oprávněn k podání z jakéhokoliv důvodu uvedeného v ust. § 371 TP (právní úprava nevymezuje příslušný odstavec). Vzhledem k dikci příslušného ustanovení se ovšem jedná o stejné důvody, pro které jsou dovolání oprávnění podat generální prokurátor a „obviněný“. Ti mohou dovolání podat pouze na základě některého z důvodů dle odstavce 1 stejného ustanovení.

Co se obnovy řízení, resp. obnovy konanie, týká, vymezení předmětu je o poznání jednodušší, neboť ust. § 393 odst. 1 TP jej upravuje obecně. Jedná se o pravomocný rozsudek, pravomocný trestní příkaz a pravomocné usnesení. Naproti tomu ust. § 394 TP již, stejně jako naše ust. § 278 TŘ, podrobně vyjmenovává rozhodnutí, proti kterým je obnova řízení přípustná spolu s podmínkami nutnými pro uplatnění návrhu (skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine), tedy nova. Výše zmíněné ustanovení § 394 TP je podobné našemu ust. § 278, přičemž ale navíc je ve svých odstavcích „obohaceno“ o některé typy rozhodnutí, jako například v odst. 2 o pravomocné usnesení o zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného. Nutno též zmínit ust. § 394 odst. 4 TP, které výslovně označuje rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva za skutečnost dříve neznámou, jestliže tento soud vydá rozhodnutí, ve kterém vytýká rozhodnutí prokurátora, soudu Slovenské republiky,

nebo řízení, které vydání předcházelo, porušení lidských práv nebo svobod obviněného a nejde-li negativní důsledky těchto rozhodnutí jinak napravit.

Další patrný rozdíl, oproti české úpravě, lze nalézt v ust. § 395 TP. Tento staví situace, za kterých je vyloučena obnova v neprospěch odsouzeného. Jsou zde taxativně vyjmenovány pouze tři důvody:

(§395) Obnova konania v neprospech obvineného je vylúčená, ak

- a) trestnosť činu zanikla,
- b) sa na trest vzťahuje amnestia prezidenta Slovenskej republiky,
- c) obvinený zomrel.

Naproti tomu český trestní řád zná i další negativní podmínku, pro kterou je obnova v neprospěch odsouzeného vyloučena, zakotvenou v ust. § 279 písm. b) – uplynula-li lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání. Na základě výše uvedeného lze říct, že slovenský prokurátor není omezen pro podání návrhu na povolení obnovy řízení v neprospěch touto prekluzivní lhůtou. Odsouzený se tak teoreticky až do konce vykonávacího řízení může obávat zhoršení svého postavení.

Ust. § 396 TP vymezuje okruh osob oprávněných podat návrh na povolení obnovy řízení. Tato úprava je shodná s naší s jediným rozdílem spočívající v ust. § 369 odst. 6 TP, který výslovně přiznává oprávnění na zpětvzetí návrhu též nadřízenému prokurátorovi.

Zajímavé je dále ust. § 397 TP. Jednak zde není přípustná změna věcné příslušnosti soudu, jako je tomu dle ust. §281 odst. 3 TŘ, a jednak o návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozhodnutím soudu či samosoudce, musí rozhodovat jiný samosoudce či senát, než ten, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Právě z tohoto ustanovení vycházel můj návrh *de lege ferenda*, neboť je tím dle mého názoru zajištěno větší uplatnění trestněprávních zásad, i když je tomu tak na úkor zásady hospodárnosti řízení.

Ostatní ustanovení, tedy ust. § 398 až § 405 TP, jsou obsahově shodná s ust. §282 až § 289 TŘ. Za zmínku tak stojí jen fakt, že ust. § 402 odst. 3 TP výslovně stanovuje formu rozhodnutí ve věci, proti kterému je stížnost přípustná a sice jedná se o rozhodnutí ve formě usnesení (naproti tomu TŘ v ust. § 286 odst. 3 stanoví pouze „rozhodnutí“).

6. Úvahy de lege ferenda

Při studiu účinné právní úpravy mne zaujalo několik problematických míst, které buď zákon řeší nejednoznačně, případně by je dle mého názoru řešit měl, ovšem právní úprava chybí. V této kapitole pojednám o dvou z nich.

První můj návrh *de lege ferenda* se týká obsazenosti senátu (samosoudce) projednávající danou věc. Současná právní úprava nevyklučuje, aby návrh na povolení obnovy projednával senát ve stejném personálním složení, který již projednával původní obžalobu. Tím se může odsouzený podávajíc návrh na povolení obnovy řízení dostat do nevýhodné pozice. Je totiž otázkou, nakolik lze reálně zajistit, aby k posouzení věci přistupoval senát ve stejném složení nepředpojatě, tj. aby byl zásadně otevřený tomu, že předložené novum může dosavadní rozhodnutí o vině zvrátit, jak to vidí Ústavní soud.¹⁴⁰ Samozřejmě, lze namítat, že soudce je profesionál a má být z povahy věci nezávislý a nahlížet na věc nezaujatě. Rovněž lze namítat, že stejný senát se již orientuje v problematice a tudíž lze počítat i s určitou hospodárností řízení, vzhledem k tomu, že jiný soudce by si musel celý spis nastudovat. To ovšem nic nemění na faktu, že odsoudil-li v předchozím řízení osobu obžalovanou ze spáchání trestného činu stejný senát (samosoudce), který nyní rozhoduje o vyhovění návrhu na povolení obnovy řízení, může mít tento soudce již vytvořený svůj názor na věc (ať již ve prospěch či neprospěch odsouzeného), a proto nemusí posuzovat nova zcela objektivně, tedy i v souladu se zásadou *in dubio pro reo*. Nutno dodat, že jakmile by měl příslušný jiný senát nastudovaný daný případ, nic by mu nebránilo, aby byl příslušný projednat i druhou fázi obnovy řízení a vydal nakonec rozhodnutí ve věci. U státních zástupců, rozhodujících v přípravném řízení, tento problém nevidím, neboť pouze soud je oprávněn rozhodnout o vině a trestu a tedy vydat konečné rozhodnutí ve věci. Můj návrh totiž cílí právě na řízení, ve kterých bylo rozhodováno o vině a trestu nebo nemajetkové újmě, případně vydání bezdůvodného obohacení, což rozhodnutí státního zástupce dle odst. § 278 odst. 3 není. Na základě výše uvedeného si dovoluji navrhnout zakotvení následujícího ustanovení § 281a:

---

¹⁴⁰ I. ÚS 2517/08

§ 281a

(1) *O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem, pravomocným trestním příkazem, pravomocným rozsudkem, jímž bylo rozhodnuto o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, může rozhodovat pouze takový senát (samosoudce), který je svým personálním obsazením odlišný od senátu (samosoudce), jež v téže věci rozhodl v původním řízení, tj. v řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, proti kterému směřuje návrh na povolení obnovy řízení.*

(2) *V řízení po povolení obnovy může ve věci vést řízení a rozhodnout pouze takový senát (samosoudce), který je svým personálním obsazením odlišný od senátu (samosoudce), jež v téže věci rozhodl v původním řízení tj. v řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, proti kterému směřuje návrh na povolení obnovy řízení. To nevylučuje, aby v řízení po povolení obnovy rozhodoval stejný senát (samosoudce), který již rozhodl ve věci povolení obnovy dle odstavce 1.*

Druhý návrh *de lege ferenda* je spíše formálního charakteru a sice týká se zakotvení úplného konkrétního výčtu rozhodnutí, proti kterým je obnova řízení přípustná. Jak jsem již zmínil v kapitole 4.2 věnující se předmětu obnovy řízení, výčet rozhodnutí uvedený v ust. §277 nelze považovat za zcela konkrétní. Úplný ano, zejména s ohledem na již zmíněné stanovisko Nejvyššího soudu¹⁴¹, ale ne konkrétní. Moje úvaha se ubírá směrem k „obohacení“ ust. §277, potažmo §278, o pravomocnou dohodu o vině a trestu (ust. §314o a násl.) a pravomocné usnesení o odstoupení od trestního stíhání mladistvého (ust. §70 ZSVM).

Jde o to, že soud dohodu o vině a trestu schvaluje dle ust. §314r odst. 4 odsuzujícím rozsudkem, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu. Jak vidno, rozhodnutí ve věci tohoto odklonu od trestního řízení má povahu rozsudku, tedy typově jde o rozhodnutí, se kterým ust. §277 počítá.

Nejinak je tomu u odstoupení od trestního stíhání mladistvého, tedy rozhodnutí učiněné soudem pro mládež v řízení v trestních věcech mladistvých. Dle ust. §70 odst. 2 ZSVM je totiž součástí rozhodnutí o odstoupení od trestního

---

¹⁴¹ Tpjn 302/2012-I

stíhání též výrok o zastavení trestního stíhání pro skutek, ve kterém bylo spatřováno provinění, jehož se odstoupení od trestního stíhání týká. S pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání rovněž ust. §277 počítá, ovšem jen v obecné formě, bez zmínky o této specialitě zakotvené v ZSVM.

Výslovným zmíněním těchto dvou rozhodnutí v ust. §277 a §278 by nebylo jednáno v kontradikci se stanoviskem NS ani účinnou právní úpravou, protože typově jsou tato rozhodnutí již dávno zakotvena. Pozitivním přínosem by tak jediné bylo zpřehlednění právní úpravy předmětu obnovy řízení.

Závěr

Ve své práci jsem dospěl k závěru, že institut obnovy řízení má své unikátní a významné postavení v rámci trestního řízení, neboť není možno dosáhnout nápravy vad učiněných ve skutkových zjištěních jinak, než uplatněním právě tohoto mimořádného opravného prostředku. Nutno dodat, že v rámci tohoto řízení nedochází k přezkumu původního rozhodnutí, ani předcházejícího procesu, ale zkoumá se pouze vliv novot na původní rozhodnutí. Řízení o návrhu na povolení obnovy probíhá ve dvou vzájemně propojených fázích, čímž se hledí zejména na ekonomiku řízení a šetření práv zúčastněných stran trestního řízení. V první fázi, jsou zkoumány podmínky pro druhou, bezprostředně navazující, fázi. Pakliže je v první fázi, *judicium rescindens*, dle názoru příslušného soudu pravděpodobné, že by nové skutečnosti či důkazy mohly odůvodnit vydání jiného, než původního rozhodnutí ve věci a jsou-li zároveň splněny ostatní podmínky, obligatorně vyhoví návrhu na povolení obnovy řízení. V druhé fázi, *iudicium rescissorium*, se již zkoumá konkrétní vliv novot na skutkový stav zjištěný v původním řízení. To znamená, že soud posuzuje celkové portfolio informací a na jeho základě vydá takové rozhodnutí, které by vydal již v původním řízení, byla-li by nova známá orgánům činným v trestním řízení. V této fázi jsou prováděna pouze nova, neboť předchozí skutkový stav je znám ze spisu. Výsledkem celého řízení pak může být vydání stejného rozhodnutí jako již v původním řízení, nebo vydání rozhodnutí obsahově odlišného, přičemž soud vždy vychází z dříve zjištěného skutkového stavu spolu s nově zjištěnými skutečnostmi či důkazy. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Práci jsem založil na studiu relevantní judikatury spolu s výše zmíněnými odbornými publikacemi. Přestože téměř všechny publikace pojednávají o trestním právu procesním, každá vidí danou problematiku z jiného úhlu pohledu nebo výkladové systematiky spolu s využitím víceméně odlišné judikatury.

Názory uvedené v práci jsem se v práci snažil podložit, kromě publikací, právě množstvím předchozích soudních rozhodnutí, protože soudy ve svých stanoviscích, nálezech či usneseních pregnantně odůvodňují své právní názory, ze kterých jsem vycházel při vypracovávání této práce. Nelze jim rovněž upřít ani argumentační význam spolu s (vy)řešením důležitých právních otázek, zejména jedná-li se o nálezy Ústavního soudu nebo stanoviska Nejvyššího soudu, která jsou pro další postup v totožné věci závazná. Přestože nejsou pramenem práva, je

evidentní, že jsou zcela zásadní pro aplikační praxi. Tato rozhodnutí pro mě byla zdrojem odpovědí a vědomostí právě ve chvílích, kdy dikce zákona není zcela jasná.

Cizojazyčné resumé

The Czech Criminal Procedure Code distinguishes regular and extraordinary remedial measures, whereas regular remedial are complaint, appeal and protest and extraordinary legal remedies are extraordinary appeal, complaint against the breach of law and new trial. Difference between those two groups of remedial measures is a fact extraordinary legal remedies can be only applied against final and effective decisions.

Main topic of my thesis is the new trial which is an independent and facultative stage within criminal proceeding. One of a goals set in the very beginning was to deal with this extraordinary legal remedy with a wide perspective. Law principles constitute the very basics of our criminal law so from this reason there are fundamental principles and specific principles included given the fact I have considered it more important than historical part which is usually a part of many theses as well.

New trial is the only extraordinary legal remedy which remedies errors made in factual findings. By other words, it is possible to aim to fix factual finding errors that have been made in pre-trial proceedings, which are verification stage and investigation stage¹⁴², with this extraordinary legal remedy. As I have written above, new trial request is applied after a decision is effective. That means a new trial request can be compiled and filed to a court only after a person has already taken a part in execution proceeding. To have a chance to succeed, this request has to contain a reference towards new evidence or new facts found after decision's efficiency, whereas those new evidence or new facts have existed during the original trial but have not been known to authorities involved in criminal proceedings. This request is evaluated by judge, usually in publicly accessible legal proceeding, and if there is a chance those novelties could have an impact on original proceeding, judge permits first stage of a new trial proceeding. Second stage is directly connected with the first one. In this second stage an original effective decision is rescinded and proceeding continues in a stage which is a prerequisite to the one where original decision has been made. That means a

---

¹⁴² <http://nsz.cz/index.php/en/course-of-criminal-proceedings/53>

proceeding itself goes back to the pre-trial proceedings or to main trial. It depends on a certain case.

It is important to say second stage itself does not guarantee a new decision is going to be different from the original one. Approving of a first stage of new trial proceeding only means there was/were factual error/s made in original proceeding but importance of those errors does not have to be so significant to justify a different decision. Long story short, new trial proceeding can basically ends by giving a different ruling or by giving the same one.

Zdroje

Literární – odborné publikace a komentáře:

- CHMELÍK, Jan et al. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 509s, ISBN: 978-80-7380-488-6
- Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-465-0
- Šámal, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, ISBN 80-7179-165-2
- Fenyk, J., Císařová D., Gřivna T. a kol.: *Trestní právo procesní - 6.* vydání. Wolters Kluwer, 2015, ISBN978-80-7478-750-8
- Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2013; ISBN 978-80-7400-496-4
- Knapp, V.: *Teorie práva*, 1. Vydání. Praha, C.H.Beck, 1995, ISBN 80-7179-028-1
- Jelínek, J. a kolektiv: *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, ISBN: 978-80-87576-44-1
- Jelínek, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3.vydání. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-29-8
- Jan Filip, CSc., Pavel Holländer, Vojtěch Šimíček *Zákon o Ústavním soudu*, 2. vydání. Praha: 2007, ISBN 978-80-7179-599-5
- Vladimír Sládeček, Vladimír Mikule, Jindřiška Syllová *Ústava České republiky*, 1. vydání. Praha: 2007, ISBN 978-80-7179-869-9

Internetové:

- <http://www.epravo.cz/top/efocus/zasada-rychlosti-by-nemela-prevazit-nad-ostatnimi-zasadami-trestniho-rizeni-99963.html>
- <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-znaleckeho-posudku.aspx>
- <http://www.bulletin-advokacie.cz/vse-co-advokat-potrebuje-vedet-o-stiznosti-pro-poruseni-zakona-ale-nechce-se-zeptat>
- <http://www.nsz.cz/index.php/cs/prubeh-rizeni-v-trestnich-a-netrestnich-vecech/odklony-v-trestnim-izeni>
- <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=390> – návrh zákona o zajištění pr. pomoci
- <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=458> – k novelizaci trestního řádu
- <http://nsz.cz/index.php/en/course-of-criminal-proceedings/53>

Judikatura:

Ústavní soud:

- I. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 31. října 2001 sp. zn. Pl. ÚS 15/01
- II. Nález pléna Ústavního soudu ze dne 25. června 2002 č. 80/2002 Sb. ÚS, sv. 26 (č. 403/2002 Sb.)
- III. Nález Ústavního soudu ze dne 14. května 2008 sp. zn. II. ÚS 2014/07
- IV. Nález Ústavního soudu ze dne 3. listopadu 2004 sp. zn. II. ÚS 268/03
- V. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. dubna 2004 sp. zn. III. ÚS 62/04
- VI. Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. září 2004 sp. zn. III. ÚS 95/04
- VII. Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2010 sp. zn. I. ÚS 2859/09
- VIII. Nález Ústavního soudu ze dne 4. října 2001 sp. zn. III. ÚS 617/2000
- IX. Nález Ústavního soudu ze dne 16. června 2005 sp. zn. II. ÚS 418/03
- X. Nález Ústavního soudu ze dne 3. března 2005 sp. zn. II. ÚS 15/04
- XI. Nález Ústavního soudu ze dne 24. února 2009 sp. zn. I. ÚS 2517/08
- XII. Nález Ústavního soudu dne 25. listopadu 1999 sp. zn. III. ÚS 95/99
- XIII. Nález Ústavního soudu ze dne 26. srpna 2010 sp. zn. III. ÚS 608/10
- XIV. Nález Ústavního soudu ze dne 15. března 2012 sp. zn. III. ÚS 1330/11
- XV. Nález Ústavního soudu ze dne 30. července 2009 sp. zn. II. ÚS 2445/08
- XVI. Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. prosince 2014 sp.zn. II. ÚS 2384/14
- XVII. Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. října 2002 sp.zn. I. ÚS 470/02
- XVIII. Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. listopadu 2003 sp. zn. IV. ÚS 186/03
- XIX. Nález Ústavního soudu ze dne 15. října 2008 sp. zn. I. ÚS 134/08

Nejvyšší soud:

- I. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. července 2002 sp. zn. 7 Tdo 436/2002
- II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. ledna 2014 sp. zn. 8 Tz 46/2013-33
- III. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2007 sp. zn. 4 Tz 111/2006
- IV. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011 sp. zn. 8 Tz 106/2011
- V. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. března 2005 sp. zn. 8 Tdo 97/2005
- VI. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2010 sp. zn. 4 Tz 28/2010
- VII. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. srpna 2013 sp. zn. 5 Tdo 741/2013

- VIII. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 302/2012
- IX. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 10. září 1991 sp. zn. 1 Tzf 9/91
- X. Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 22. 5. 1975 sp. zn. 4 Tz 37/75
- XI. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. ledna 1980 sp. zn. 7 Tz 1/80
- XII. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2008 sp. zn. 5 Tz 100/2007
- XIII. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. března 2004 sp. zn. 4 Tz 224/2003
- XIV. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004 sp. zn. 4 Tz 30/2004
- XV. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2004 sp. zn. 4 Tz 10/2004
- XVI. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 29. října 1996 sp. zn. Stn 1/95
- XVII. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2006 sp. zn. 4 Tz 61/2006
- XVIII. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2008 4 Tz 97/2007
- XIX. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. května 2001 sp. zn. 3 Tz 82/2001
- XX. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2004 sp. zn. 4 Tz 10/2004
- XXI. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2005 sp. zn. 5 Tdo 892/2005-I
- XXII. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. července 2009 sp. zn. 7 Tdo 420/2009
- XXIII. Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 7. srpna 2002 sp. zn. Tpjn 309/2001
- XXIV. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31. března 1970 1 Tz 4/70
- XXV. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. září 2002 sp. zn. 3 Tdo 438/2002
- XXVI. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2014, sp. zn. 6 Tz 14/2014-I-73

Vrchní soud:

- I. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 4. 2004, sp. zn. 1 Ntd 9/2004

Krajský soud:

- I. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. 13 To 325/2003

Evropský soud pro lidská práva:

- I. Pélissier a Sassi proti Francii [velký senát], č. 25444/94, ESLP 1999-II

Seznam zkratek

LZPS – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Tr.Z. nebo TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OČTR – orgány činné v trestním řízení (ust. §12 odst. 1 TŘ)

ZSVM – zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

NS – Nejvyšší soud České republiky

ÚS – Ústavní soud České republiky

ESLP – Evropský soud pro lidská práva

NSZ – nejvyšší státní zástupce